

Upravišništvo, Ljubljana, Knafljeva
ulica 5 — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 6 — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2.
Telefon št. 190.
Računi pri pošti ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126 Maribor.
Grajski trg 7, telefon št. 24-55.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Tomaž G. Masaryk in sodobna Evropa

V času, ko prehaja dokončno v zgodovino iz žive sedanosti filozof in državnik Masaryk, se more prav posebno očitno videti, kaj pomeni ta velika osebnost sodobni Evropi. Danes, ko je ves naš kontinent vznemirljen in razburkan, ko so razdvajajoča gesla pritirala medsebojno nezaupanje do viška in je povsod zavladal strah pred največjimi nevarnostmi, danes pomeni osebnost kakor je bil Masaryk, pomirjenje, pomeni garancijo za vse, kar je dobrega in trdnega v odnosih med narodi. Ime Masaryk bi mogli danes označiti kot program, kot najzanesljivejšo zvezdo vodnico skozi negotovo sedanost v še bolj negotovo bodočnost.

Najlepše se je zrcalilo duhovno razmerje do Masaryka v osmrtnicah, ki jih je dajal te dni evropski tisk. Iz njih je odseval duh iskrenega spoštovanja, se je čutilo občudovanje do velikega pokojnika, pred vsem pa je odsevalo iz njih spoznanje, da je prestopil dokončne meje v večnost mož, ki je kot malokateri od državnikov, predstavljaj učenje prav onih idej, ki se jih danes oklepa demokratična Evropa v zavesti, da leži v njih in samo v njih bodočnost evropskega človeštva.

Ideja demokracije kot vodilna direktiva notranje in zunanje politike se je zdela nekaj časa resno ogrožena po novih parolah, ki oznanjajo svetu nauk o avtoritarnih režimih. Pri tem jim prihaja na pomoč nezaupnost množic, ki so jih nekateri nedostaki parlamentarizma, zlasti v nepopolnih in v zavesti ljudstva premalo zakoreninjenih parlamentarnih sistemih, zmedle ter spravile v nerazpoloženje. Vendar pa vidimo, da se demokracija zopet bolj in bolj krepi; danes nihče več resno ne misli na njen zaton. Vse stremenje najboljših sil človeštva pa gre za to, da bi se čim bolj začela uveljavljati tudi v mednarodni politiki.

Kako silno je Evropi in svetu potrebna idejna osnova demokracije, ki jo predstavlja humanizem, se posebno v sodobnosti kaže na najprepričevalnejši način. V mednarodnih odnosih je nova doba prinesla vrsto pojavov, ki so z načeli humanosti v tej sferi v nepremostljivem nasprotju. Že svetovna vojna je imela opravka z nekaterimi od njih, ko je šlo za nove oblike brezobzirne vojne podornice zoper trgovske ladje, pa za bombardiranje nezavarovanih mest ter uporabo strupenih plinov. Toda v sedanosti se je brutalnost v tem področju stopnjevala še bolj in postaja čim dalje bolj nevarna osnovnim načelom humanosti v mednarodnih političnih odnosih. Posebna opasnost ji preti, odkar so se začele ustvarjati ideološke fronte ter se nasprotstva iz notranjepolitičnega območja prenašala na zunanjo politiko, pa so se je metode iz državljanske vojne prenašali na vojni način z zunanjimi nasprotniki. Da se v notranjih, revolucionarnih borbah pozabljajo načela humanosti, je stara stvar, sicer žalostna, ali kljub vsemu v nešteti ponovitvah potrjena vedno na novo. Kar smo od boljševiške revolucije, in njej sledeče državljanske vojne že nekako pozabili ali se je vsaj odmaknilo od žive sedanosti, se je ponovilo v španskih notranjih borbah. Po pravici se je Evropa zgrozila nad strahotami, ki jih je morala pretrpeti nesrečna Španija v toku državljanske vojne in jih še preživlja. Toda največja opasnost za odnose med narodi je nastala, ko so se začele metode iz medsebojne borbe prenašati na zunanje neprijatelje. Ladije, o katerih je sum, da prinašajo nasprotni stranki orožje ali živež iz inozemstva, se kratko malo potapljaajo.

Slične nevarnosti nastajajo na Daljnem vzhodu, kjer je Japonska že od začetka na delu s podobno brutalnimi metodami. Že dejstvo samo, da se začne vojna brez napovedi, pomeni pristop k brutalnosti. Nov je poziv japonskega vojnega poveljstva diplomatskim zastopnikom v Nankingu, da so primorani z letalskim napadom na Nanking prisiliti Kitajce, da nehajo s sovražnostmi. Vsekakor klasičen primer nekulturnega cinizma. Sicer je res, da je uporaba letalskega orožja dovedla do potrebe, da se postavijo nove norme za zadržanje neprizadetih v času vojne; najbolj zgornjo je o potrebi tega izpričala nesreča, ki se je zgodila pred nedavnim britanskemu poslaniku na cesti med Nankingom in Sanghaim, ko so ga zadelo kroglo iz japonskega avijona. Toda način, da se učinek iz avionskih napadov ali od podmornic kratkomalo naprti nasprotniku v odgovornost, je znak, kako nevarnosti pretijo odnosom med civiliziranimi narodi, ako se še nadalje metode iz brutalne notranje politike in državljanske borbe prenašajo na zunanje področje.

Masaryk je umrl z imenom prezidenta Osvoboditelja in spada med glav-

Očeta domovine zadnja pot

Ob iskrenem sočustvovanju vsega kulturnega sveta je češkoslovaški narod včeraj položil v grob svojega prezidenta Osvoboditelja

Praga, 21. septembra br. Narodno žalovanje ob smrti prvega prezidenta svobodne češkoslovaške republike, T. G. Masaryka je doseglo danes svoj višek, ko se je milijonska množica poslednjič poslavljala od tega nesmrtnega učitelja in voditelja. Udeležba na pogrebu presega vse pričakovanje; tudi najvišje številke, ki so se napovedovale, so se zrušile v prah. Ta nepopisni žalni zbor, na katerega so prihitele množice iz vseh delov republike, to iskreno žalovanje je ne samo dokaz brezprimerne popularnosti in priljubljenosti pokojnega Masaryka, marveč še bolj izraz neizmernega spoštovanja in hvaležnosti do moža, ki je po tolikih stoletjih žilave borbe prinesel svojemu narodu svobodo in neodvisnost ter uresničil stoletni sen češkoslovaškega naroda. Čast, ki jo je Praga in z njo vsa češkoslovaška republika danes izkazala T. G. Masaryku, izvira iz pietet, ki jo izkazuje narod samo onemu, katerega si je za vse čase izbral za svojega vzornika. Današnji pogreb je to v polni meri dokazal. Masaryk je mrtev, njegovi zemski ostanki so bili danes izročeni materi zemlji, toda njegov duh bo živel v češkoslovaškem narodu večno.

Praga, 21. septembra. br. Današnji svečani pogreb prezidenta Osvoboditelja je bil tako veličasten, da presega vse, kar je kdajkoli doživela stotolpa Praga v svoji bogati in pestri zgodovini. Praga se je včeraj in danes pretvorila v dve milijonsko mesto. Vsi pozivi oblasti, naj zaradi pomanjkanja prostora iz province ne silijo ljudje v Prago, so ostali zaman. Tudi iz najbolj oddaljenih okrajev republike so se vso noč prihajale množice z edino željo, da se poslednjič poklonijo velikemu voditelju in učitelju ter mu izkažejo poslednjo čast. Iz bornih koč Podkarpatske Rusije, s tatranskih samot, z višin šlezjskega pogorja, z vseh strani so se zgrinjale množice k žalnemu sprevodu v Prago. Od ranega jutranjega sveta do pozne noči so včeraj nepregledne procesije romale z vseh desetih pravih kolodvorov proti Hradčanom, po cestah pa so se premikale nepregledne kolone avtomobilov z znaki vseh evropskih držav. Praga se je spremenila v pravcati Babilon. Po ulicah je bilo silšati gotovo sto različnih narečij in vse evropske jezike. Gospodje v cilindrih so se gnetli poleg živopisnih narodnih noš, preproste kmetice poleg dam v svilni kitub vsej tej milijonski množici pa je vladal povsod vzoren red. Občinstvo se je disciplinirano pokorilo navodilom rediteljev in policije.

V ranem jutru

Zgodovinski 21. september 1937: V mestu je vladala še temna noč, ko so se že kmalu po polnoči začele zbirati množice v ulicah, koder je imel kreniti pogrebni sprevod. Ob 5. jutraj so prikorakali vojaški oddelki, ki so postavili kordon po ulicah od Hradčanov do Wilsonovega kolodvora. Do osmih jutraj je moral biti vsakdo na svojem mestu, ker so ob tej uri zaprli vse ulice, koder je šel sprevod. Ob

Prezident Beneš v slovo svojemu učitelju

Ob 10. so zadonele fanfare, ob enem pa zagrmeli topovi in naznanili začetek pogrebnih svečanosti. V cerkvah so zazvonili vsi zvonovi. Izba oblakov, ki so zastirali nebo je šel tedaj posijalo solnce in obzarilo katedralo in hradčansko dvorišče. K prezidentu republike je pristopil upravnik Hradčanov polkovnik Hofman in mu javil začetek pogreba. Na povelje komandanta pogrebnega kondukta, vrhovnega inspektorja češkoslovaške vojske in voditelja legionarjev, generala Svyrova, je nato šest generalov dvignilo krsto z mrtvaškega odra in jo preneslo med turobnimi zvoki fanfar in zamolkim gmenjem topov na katedralo, ob katerem so gorele žare na visokih stebrih. Zadenela so povelja, vojaški oddelki so prezentirali puške v pozdrav svojemu prvemu vrhovnemu komandantu, polkovne zastave pa so se globoko sklonile. Zavladala je smrtina tišina, ki jo je le od daleč motilo brnenje motorjev vojaških letal, ki so se bližala Hradčanom.

Tedaj je stopil na govorniški oder poleg katedrala Masarykov učenec, najozjii sodolavec in prijatelj, prezident republike dr. Edvard Beneš, da se v imenu države in vsega češkoslovaškega naroda poslovi od očeta domovine. V krasnem, pol ure trajajočem govoru je očrtal ogromno delo pokojnega Masaryka, njegovo čudovito izpopolnjevanje življenja, ki je obsegalo skoraj celo stoletje. Orisal je njegovo nesmrtno delo na socialnem, kulturnem, gospodarskem in političnem polju, njegov studij svetovne zgodovine, njegovo eksaktno

ne ustanovitve narodne države kot take. To je ona velika zasluga pokojnika, ki se bo najbolj vidno in najbolj trajno zapisala v zgodovino. Nacionalizem je ena od osnov svobodne Evrope, narodne države so njena sodobna značilnost. Toda zopet je Masarykov nacionalizem vzoren za Evropo. Zakaj on ne pomeni nestrpnosti, ne izhaja iz zablode, da naj gre procvit lastnega naroda na račun drugih, marveč temelji v edino kulturni misli o enakopravnosti narodov. Masarykov nacionalizem je dovedel do najlepše narodne strpnosti, do manjšinske politike, ki more biti vzor državam. Osmrtnice s hitlerjevske strani so hotele s tega vidika pokazati na neko nasprotje med nazori velikega pokojnika ter praktičnimi izvedbami v narodnostnih problemih češkoslovaške republike; toda že ako si predložimo načelne razlike med demokratičnim ter nacionalističnim naziranjem v

Manesovem mostu so napravili špalir vojni slepci, na Vaclavskem trgu so bili stranski hodniki določeni za občinstvo, po sredini pa so se razvrstile delegacije raznih društev, organizacij in korporacij. Na Masarykovem nabrežju je bila razvrščena šolska mladina. Otroci so imeli v rokah črne zastavice in cvetje, ki so ga potem trosili na cesto, ko so mimo vozili »tatičkov« trupe.

Na Hradčanih

Ob 9. so se začeli na Hradčanih zbirati uradni žalni gostje. Na prvem dvorišču pred vhom pri Matjaževih vratih je bil postavljen visok katafalk, na obeh straneh katafalka pa dve veliki tribuni za uradne zastopnike. Prostrani trg je bil spremenjen v en sam žalni hram. Na tribunah so se zbirali najvišji odličniki češkoslovaške republike, člani vlade, senatorji in narodni poslanci, generaliteta ter uradni odposlanci iz inozemstva, zastopniki tujih državnih poglavarjev, tujih vlad in parlamentov, delegacije slovanskega Sokolstva, zastopniki inozemskih mest in drugi predstavniki.

Poslednje slovo rodbine

Ob 9.30 so se člani pokojnikove rodbine zbrali ob mrtvaškem odru v Matjaževih dvorani, da se zadnjič poklonijo pred zemskimi ostanki in se poslovijo od svojega velikega pokojnika. Tudi prezident republike dr. Beneš in ministrski predsednik dr. Hodža sta ostala več minut sklonjeni glav ob odru ter se s poljubom na krsto poslovila od prezidenta Osvoboditelja. Med tem časom so se na dvorišču razvrstili vojaški oddelki. Okrog katafalka so se postavili praporčaki vseh polkov češkoslovaške vojske, ob straneh najvišji vojaški odličniki, levo in desno prezidentova telesna straža, nato pa častne čete.

poznavanje vseh evropskih problemov in dogodkov. Kot sin revnih staršev je prišel v Prago ter se je s svojimi bogatimi talenti razvil v voditelja naroda, ki je končno po brezkompromisni žilavi borbi privedel svoj narod do samostojnosti in mu zagotovil svobodo in neodvisnost v lastni državi. Postavil je češkoslovaško filozofijo in znanost na sodobna realna tla, ustvaril sintezo preteklosti in bodočnosti in pokazal pot do najboljših rešitev vseh perečih gospodarskih, socialnih, kulturnih in političnih problemov. Trden v svojih načelih je ostal od rane mladosti do poslednjih dni svojega bogatega življenja in nič ga ni moglo odvrniti od njegovega programa in življenjskega cilja, ki je bil ves in edino le v službi naroda in domovine. Vse to, kar danes preživljamo v Evropi, vso to zmes revolucij, režimov, političnih prevratov, narodnih in mednarodnih konfliktov, vse to je Masaryk v naprej predvideval, a postavil je državno tvorbo češkoslovaškega naroda na tako trdne temelje, da stoji neomajno v tej mednarodni burji in borbi. Masarykovo življenje je bilo posvečeno boju proti vsem negacijam, a končalo se je v popolni harmoniji. Odšel je od nas v čvrstem prepričanju, da je njegovo delo zgrajeno na trdnih tleh in da je njegova dedščina prešla v dobre roke.

Svoj govor je končal prezident dr. Beneš z besedami: »Pozivam vas vse brez razlike na levo in desno, iz vseh krajev naše mile domovine, ki jo je pokojnik ta-

narodnih vprašanjih, nam postane jasno, da je in ostane možnost pravilne uredbe le na demokratičnih linijah. In kot direktiva za evropske razmere ostanejo smernice Masarykove ideje, na njih bi mogel sloneti narodni red. To so potrdila opažanja zapadnjaških poročevalcev, v času, ko si je hitlerizem vzel za cilj, da z napačnimi informacijami in sistematičnimi napadi očrni Češkoslovaško ter ji vzame ugled demokratične in kulturne države.

Masarykova državniška vloga pomeni takorekro program demokratične Evrope. V njenih načelih je izraženo ono, kar predstavlja temelj demokratičnega reda, ki se je izkazal za najzanesljivejšo garancijo miru, kulture, humanosti, polnega gospodarskega razvoja in svobode narodov. Zato je Masarykova smrt tako globoko odjeknila v demokratičnem svetu.

ko neizmerno ljubil, da v duhu velikega pokojnika, našega prvega prezidenta Osvoboditelja dr. Tomaža Garrigue Masaryka dopolnimo njegovo veliko delo ter da zvesto čuvamo od njega proklamirano in dosledno izvajano nezlomljivo demokracijo! Živeti hočemo v harmoniji na znotraj in v prijateljstvu z vsemi našimi sosedi ter z vsemi drugimi narodi v Evropi in na svetu. Prezident Osvoboditelj, v tem svečanem, za nas vse tako neizmerno težkem trenutku ti zagotavljam: Ostali bomo zvesti zaobljubi, ki si nam jo zapustil!«

Besede prezidenta, dostojnega naslednika Masaryka Osvoboditelja, ki so jih po radiju prenašali širom vse republike in ki so jim ob zvonicah, razmeščenih po vsem mestu, prisluhnile množice, so se globoko dojmile. Stototisoč rok so se dvignili kakor ki prisegi in nepopisni šum pritajenega pritrdjanja se je dvigal nad nepreglednimi množicami. Vmes so udarjali kakor grom topovi baterij, postavljenih na Petfinu, in močni glasovi pevskih zborov so se razlegli v starem husitskem koralu »Kdoz jste boží bojovníci...«

Žalni sprevod

Ko so utihnila poslednja akordi veličastnega koralu, so zopet zadonela vojaška povelja, sklonili so se prapori, pred katafalk pa so pripeljali veliko topovsko lafeto, v katero je bilo upreženih 6 vrancev. Najvišji dostojanstveniki češkoslovaške armade z generalom Svyrom na čelu so dvignili krsto s katafalka, jo položili na lafeto in pokrili z veliko državno trobojnico. Smrtno tišino je prerušilo temno rožljanje bobnov. Sprevod je krenil na svojo dolgo pot.

Kolone vojske

Na čelu je jездil poveljnik spreveda generalni inspektor češkoslovaške vojske general Svyrov v pohodnem kroju s čelado na glavi. Spremljalo ga je troje višjih oficirjev njegovega štaba. Nato so se uvrstili v sprevod prapori vseh češkoslovaških polkov z izjemo onih, ki nosijo Masarykovo ime. Zastave teh polkov so tvorile v sprevodu posebno skupino. Vsako zastavo so spremljali poveljniki ter po en oficir in podoficir dotičnega polka. Za zastavami je sledila vojaška godba, nato pa tri čete češkoslovaških legionarjev, formiranih po oddelkih, kakor so se borili na bojiščih v Rusiji, Franciji in Italiji. Nosili so zgodovinske uniforme, v katerih so se borili pod Masarykovim vrhovnim vodstvom za osvoboditev in združitev češkoslovaškega naroda. Nato je korakalo v sprevodu odposlanstvo češkega Sokolstva v slavnostnih krogih z žalnimi trakovi na rokavih. Za Sokoli je šel bataljon V. češkoslovaškega pešpolka Tomaža Masaryka. Ta polk je dobil ime prezidenta Osvoboditelja za to, ker so njegovo jedro tvorili bivši legionarji, ki so se udeležili krvave bitke pri Zborovu julija 1917, ko so češkoslovaški legionarji prvič nastopili kot samostojni oddelki v sestavi ruske vojske. Prvi del spreveda pred krsto so zaključile zastave štirih polkov, ki nosijo Masarykovo ime, in sicer 5. pešpolk, 7. dragonski polk, 9. topničarski polk in 1. letalski polk. Tem zastavam se je pridružila tudi zastava prezidentove telesne straže.

Nato je sledila lafeta s krsto, ob kateri je korakala častna vojaška straža, oficirjev in podoficirjev.

Neposredno za krsto je šla rodbina pokojnega dr. Masaryka in sicer sin poslanik Jan Masaryk z dvema hčerkama, hčerka pokojnega prezidenta, predsednica češkoslovaškega Rdečega križa dr. Alice Masarykova in njena sestra gospa Olga Remilodova z dvema sinovima, Masarykovi vnukinji Ana in Herberta, hčerki pokojnega Masarykovega sina Herberta in Masarykova nečakinja gospa Ljudmila Lipova, soproga češkoslovaškega poslanika na Letonskem.

Najvišji domači in prijateljski predstavniki

Za sorodniki je stopal Masarykov naslednik, prezident republike dr. Edvard Beneš, obdan od svojih civilnih in vojaških dostojanstvenikov. Za njim so se razvrstili uradni odposlanci tujih državnih poglavarjev in vlad ter razne druge uradne delegacije. Med prvimi je bilo jugoslovensko odposlanstvo z ministrskim prednikom dr. Stojadinovićem kot zastopnikom Nj. Vel. kralja Petra II. in jugoslovanske vlade ter predsednik senata dr. Mažuranič, predsednik Narodne skupščine Cirič, praški poslanik, beograjski, zagrebški in ljubljanski župan. Za jugoslovanskim odposlanstvom so sledila odposlanstva Ru-

munijske, z generalom Jurijem Nauom kot zastopnikom kralja Karola ter predsednikom vlade dr. Tatarescom na čelu, odposlanstva držav Balkanske zveze, zastopstvo prezidenta poljske republike in poljske vlade, zastopstvo francoske republike s predsednikom vlade Leonom Blumom na čelu, zastopniki ostalih državnih poglavarjev, vlad in parlamentov ter praški diplomatski zbor.

Za temi uradnimi predstavniki iz inozemstva, so se uvrstili v sprevod najvišji dostojanstveniki republike, člani vlade z ministrskim prednikom dr. Hodžo na čelu, senatorji s predsednikom senata Soukopom in narodni poslanci s predsednikom poslanske zbornice Malypetrom na čelu.

Njim so sledili odposlanci francoske, angleške, italijanske, jugoslovanske, rumunske in turške vojske, s šefom češkoslovaškega generalnega štaba Krejčjem na čelu. Francosko vojsko je zastopal maršal Foch.

Naslednji del spreveda so tvorile delegacije češkoslovaške vojske. Od vsake ednice so bili v tej delegaciji po trije oficirji, podoficirji in redovi. Njim je sledila vojska 20.000 bivših legionarjev, ki so prišli iz vseh krajev republike. Častno mesto so v tej skupini zavzemali bivši člani češkoslovaškega Narodnega sveta v tujini, ki so med svetovno vojno zagovarjali pod vodstvom pokojnega Masaryka zahteve češkoslovaškega naroda pri zaveznikih.

Nato se je uvrstila v sprevod močna deputacija slovanskega sokolstva. V deputaciji so bili poleg najvišjih predstavnikov češkoslovaškega sokolstva zastopniki jugoslovanskega, poljskega in ruskega Sokolstva. Jugoslovanski delegaciji je načeloval prvi podstarešina br. Gangl, v delegaciji pa so bili zastopniki vseh sokolskih žup.

Sprevod so zaključile vojaške ednice in sicer 5 bataljonov pehote, en polk dragoncev, štiri baterije topniškega polka Jana Žižke in ves 101 topniški polk dr. Beneša.

Odhod spreveda s Hradčanov so spremljali topovski strelci. Ko se je začel sprevod pomikati, so pribrela številna letala, ki so krožila nekaj časa nad Hradčan, nato pa v širokih lokih spremljala sprevod vse do kolodvora in dalje do Lan.

Via triumphalis

Pot po kateri je krenil sprevod, je bila dolga 7 km. Izbrali so ravno isto pot, po kateri se je pokojni dr. Masaryk oktobra leta 1918 kot Osvoboditelj vračal iz tujine na praški Grad, da kot prvi predstavnik republike vodi usodo naroda in mlade države. Navzlic temu, da je vodila pot po širokih ulicah in prostranih trgih, so jedva držali prosto pot za sprevod. Nepregledne množice so se razvrstile ob obeh straneh in napolemi tudi vse stranske ulice. Na oknih, balkonih in celo na strehah je bilo vse črno. Ljudje so plezali na spomenike, se spenjali na drevesa, se obesali na plotove, a ponekod so si postavili celo lestve, da bi bolje videli. Odkritih glav je množica nemo spremljala sprevod, ko pa se je približala lafeta s krsto so ljudje padali na kolena in v grobni tišini je bilo slišati le pritajeno ihtenje. Teško je najti besede, da bi opisali vse te gniljive prizore.

Pred parlamentom in mestno hišo

Ko je prišel sprevod do parlamenta se je za hip ustavil v spomin na oni trenutek, ko je pokojni prezident Osvoboditelj v tem domu proklamiral združeno in neodvisno češkoslovaško republiko. Nato se je po-

Akademski mladina univerze kralja Aleksandra je včeraj postavila pred palačo univerze spomenik prezidentu Osvoboditelju. Okrasila ga je s krasnimi venc in ves dan sta goreli dve veliki sveči. Ob žalnem spomeniku so akademiki opravljali častno stražo

mikal korakoma dalje do mestne hiše. Poleg staroslovnih Hradčanov je to zgodovinsko najznamenitejši del Prage. V prekrasnem starom rotovžu je historična kapelica, v kateri počiva krsta s posmrtnimi ostanki češkoslovaškega neznanega junaka, legionarja, ki je padel 21. julija 1917 v bitki pri Zborovu. Na trgu je spominska plošča, ki označuje mesto, kjer so 21. junija 1919 ob izbruhu 30-letne vojne usmrtili 21 čeških velikašev, ki so skušali osvojit tedanjo češko kraljevino izpod habsburskega jarma. Nekoliko dalje je spomenik reformatorja Jana Husa, ki so ga živega sezgali 6. julija 1415. Na proslavi 500-letnice tega dogodka je pokojnik Masaryk 6. julija 1915 v Zenevi kot vodja češkoslovaškega revolucionarnega pokreta napovedal boj habsburski monarhiji. S tem govorom se je začela njegova zgodovinska borba, ki se je končala s končno zmago in vstajenjem češkoslovaške države.

Zato so tudi danes na tem trgu ustavili

Iz Prage v Lane

Po kratkih molitvah in po poslednji poklonitvi zastopnikov vseh češkoslovaških občin, je krenil sprevod dalje. Na Vavčevem namestju so bile zbrane delegacije vseh češkoslovaških nacionalnih, kulturnih, gospodarskih in drugih korporacij in ustanov. Na trgu pred Wilsonovim kolodvorom je bil postavljen mrtvaški oder, na katerega so položili krsto. Sorodniki, predstojniki in ostali češkoslovaški dostojanstveniki, so se razvrstili levo od vhoda, odposlanci tujih držav pa desno od vhoda v kolodvor.

Slovo vojske

Sledil je zadnji defile češkoslovaške vojske pred njenim ustanovitvelem in prvim vrhovnim poveljnikom. Pri defileju so sodelovale vse enote praške garnizije, vsi polki, ki nosijo Masarykovo ime ter odposlanci vseh ostalih enot češkoslovaške vojske. Med defilejem je krožilo nad trgom 160 letal. Po končanem defileju je general Syrový kot najvišji vojaški dostojanstvenik

spreved, da se je mogel prezident Osvoboditelj posloviti od Neznane junaka in od vseh onih slavni prednikov, ki so se borili za iste ideje. Na trgu so bile obešene na visokih drogih ogromne črne zastave, pred spomenikom Jana Husa pa je bil postavljen mrtvaški oder s plamenicami ter z velikimi začetiškimi črkami T. G. M. Ob odru je bila postavljena častna straža, sestavljena iz vseh enot praške garnizije. Pred mestnim domom so pričakovali sprevod člani občinskega sveta s primatorjem dr. Zanklom na čelu, levo in desno od njih pa so bili odposlanci vseh češkoslovaških mest, trgov in občin. Pred spomenikom Jana Husa so bili zbrani duhovniki evangelijske cerkve čeških bratov, kateri je pripadal pokojni dr. Masaryk. Kratke poslanke sprevoda je simbolično predstavljala poslednje slovo prezidenta Osvoboditelja od večno živih dokazov avtoritativnega češkoslovaškega naroda.

Po češki zemlji

Vzdolž 40 km dolge železniške proge iz Prage v Lane, na kateri je bil ustavljen ves drugi promet, je vozil poseben vlak s krsto prezidenta Masaryka počasi, ker je bilo na obeh straneh proge na stotisoče ljudi, ki so prihili do blizu in daleč, da se poslovijo od prezidenta Osvoboditelja. Vsi kolodvori so bili odti v črno. Na okoliških gričih so goreli kresovi, na mnogih krajih so bile ob progi postavljene velike žare.

Posebno pretresljiva je bila žalna svečanost v rudarskem mestu Kladnu. Tu so se zbrali na kolodvoru in vzdolž proge rudarji v svojih tradicionalnih uniformah z gorečimi baklami v rokah. Ko je prišel vlak, so fantazisti rudarske godbe svirali koral.

Prihod v Lane

V Lanah, kamor je prispel vlak ob 17.23 so pričakovali krsto oficijelni predstavniki, ki so se s posebnim vlakom pripeljali iz Prage že pred mrtvaškim vlakom. Pred kolodvorom se je zbralo prebivalstvo iz Lan in vseh okoliških krajev. Ko so krsto dvignili iz vagona, je množica glasno zaplakala.

S kolodvora je krenil sprevod na malo vaško pokopališče. Krsto so nosili občani iz Lana. V sprevodu so bili poleg članov rodbine prezident dr. Beneš s soprogom ter oficijelni predstavniki iz češkoslovaške in iz inozemstva, zaključili pa so ga legionarji.

V grobu ob strani ljubljene žene

Malo vaško pokopališče je od vseh strani obkrožila nepregledna množica, ki je kleče pričakovala sprevod. Pokopališče je bilo razsvetljeno z velikimi žarometi. Po molitvah, ki jih je opravil domači evangelijski duhovnik, so združeni pevski zbori iz Prage zapeli koral, med tem pa so krsto spustili v grob, ki so ga nato žalni gostje zasuli z rdečimi rožami. V grob so položili tudi grudo zemlje iz Masarykovega rojstnega kraja Hodonína in iz njegovega najljubšega letovišča Bistrice. Ob 7. zvečer so bile pogrebne svečanosti, najveličastnejše, kar jih beleži zgodovina Prage, končane. Oficijelni gostje so se s posebnim vlakom vrnili v Prago, pokojnikova rodovina pa je ostala v Lanah.

Stojadinović in Tatarescu

Praga, 21. septembra. AA. Nocoj ob 19. uri je obiskal predsednika jugoslovenske vlade dr. Milana Stojadinovića v poslopju jugoslovenskega poslanstva v Pragi predsednik rumunske vlade Tatarescu. Ostala sta v daljšem razgovoru.

Ljubljene občinstva...
očara s svojim elastičnim korakom in sigurnim nastopom. Zvesti pomočniki pri tem so mu

PALMA
GUMI-PODPETNIKI
JUGOSL. IZDELEK.

Dobe se pri vsakem čevljarjem mojstru!

Prihodi tujih vojaških misij

Zagreb, 21. septembra. o. Dočim služijo kolonizator Sava za prehod in odvažanje čet, ki odhajajo na manevre, je glavni kolodvor namenjen predvsem za sprejemanje inozemskih vojaških delegacij. Sprejemanje se je danes pričelo že zgodaj jutraj. S prvimi beograjskim brzojavom je prispel v Zagreb italijanski poslanik Indelli z vojaškim atašejem. Nekoliko po 8. pa je prispel iz Rima državni podtajnik v vojnem ministertvu general Pariani. Na peronu kolodvora je bila postavljena častna četa vojakov s zastavo in godbo. Zbrani so bili tudi vsi člani italijanske vojaške misije, ki so prišli iz Rima. Italijanska vojaška delegacija je bila postavljena častna četa vojakov s zastavo in godbo. Zbrani so bili tudi vsi člani italijanske vojaške misije, ki so prišli iz Rima. Italijanska vojaška delegacija je bila postavljena častna četa vojakov s zastavo in godbo. Zbrani so bili tudi vsi člani italijanske vojaške misije, ki so prišli iz Rima.

Ob pol 12. je prispela v Zagreb turška vojaška delegacija, ki so jo prav tako slovesno sprejeli. Turško vojaško delegacijo vodi načelnik turškega generalnega štaba maršal Fejzi Cakmak. Turška vojaška misija je prispela iz Splita, kamor je došla s turškim rušilec »Adetep«. Pri sprejemu na kolodvoru je vojaška godba odsvirala turško in našo državno himno. Maršal Cakmak je pregledal našo častno četo in jo pozdravil s vzklikom: »Pomoz Bog, junaci!« Po sprejemu je turška delegacija odšla v hotel »Esplanade«, kjer je bila postavljena v Novem mestu. Po manevrih si bo turška vojaška delegacija ogledala razne kraje v Bosni, prelivem Sarajevo in Mostar, v Dubrovniku pa se bo zopet vkrčala na rušilec »Adetep«.

Popoldne sta prispela rumunska vojaška misija pod vodstvom šefa generalnega štaba in grški general Papagos s svojo delegacijo. Oba sta bila prav tako slovesno sprejeta. Jutri bo prispela češkoslovaška vojaška misija z vojnimi ministrom Mahnikom ter načelnikom češkoslovaškega glavnega generalnega štaba na čelu. Prav tako bo jutri prispel tudi načelnik francoskega generalnega štaba general Gamelin.

DANES SE ZAČNO „SOVRAŽNOSTI“

Južna in severna vojska sta pripravljene – Prihod vojnega ministra in inozemskih zastopnikov – Na obisku pri »modrih«

(Poročilo našega manevrskega poročevalca)

Novo mesto, 21. septembra.

Po večdnem slabem vremenu nas je davi pozdravilo vedro jesensko jutro, ko smo kmalu po 6. sedli v svoj novinarski avtobus in se odpravili proti jugu, da obiščemo še južno (modro) vojsko, ki se zbira onkraj zamišljene državne meje, po grebenu pravilnih Gorjanec.

Na poti smo srečali dolgo kolono enega izmed planinskih bataljonov, ki je dobil v rani jutranji uri poziv, naj zasede neko važno strateško postojanko blizu bodoče fronte. Smeje se so nam zatrjevali planinci, da bodo imeli »modri« sovražniki južne armade dosti posla z njimi in da se ne bodo dali kar tako ugnati v kozo rjo. Da se bodo potrudili vsi, od poveljnika planinske brigade polkovnika Markulja do zadnjega redova, je povsem razumljivo, posebno še, ker so letošnji manevri prvi večji nastop naših planinskih formacij, ki bodo morale pokazati svojo sposobnost ne le pred našimi, temveč tudi pred inozemskimi vojaškimi strokovnjaki.

Naporna poštna služba

Ob potih napeljujejo vojaki bataljona telefonske žice, ki vežejo posamezne enice s pristojnimi štabi. Fantom gre delo naglo izpod rok, saj so v nekaj urah postavili deset kilometrov telefonskih prog, opremljenih z najmodernejšimi telefonskimi aparati. Potrudili pa so se z njimi vred tudi vsi postarji in postarice, ki funkcionirajo že vse dni, odkar se je pričela koncentracija čet, prav tako brezhibno in z največjim poštvenim kakor naši vrli železničarji. Polne roke posla imajo tudi orožniki, ki so skoraj že 14 dni neprestano v vojni službi in stoje vojaškim organom v vsakem oziru pri roki, tako da se nad vse pohvalno izražajo o njih.

Skrb za pitno vodo

Naš avtobus ropota v Gorjance, da je veselje. Sofer rezervist ga tira, da je kaj, v ostalem pa mu moramo danes tudi priznati, da ga je preko noči pošteno popravil, tako da je zakašljaj samo še na najhujših klancih. Med skripanjem zavor zdravimo v Belo Krajino, ki je se razkrila pred nami kakor na dani. V dolini reke Lahinje je glavna vodna stanica za preskrbo južne vojske z vodo. Preskrba pitne vode za našo vojsko v brezvodnih krajih, ki jih je posebno mnogo v ekspanziranih območjih krajih države, predstavlja enega najvažnejših problemov in njega rešitev je tudi med nalogami sedanjih manevrov. Koliko vlogo je igralo vprašanje preskrbe vojske z vodo v času svetovne vojne, posebno na Krasu, se spominja še sleherni borec s soške fronte. Za letošnje manevre se je lotila naša vojska te naloge prav velikopotezno. Organizirali so posebne enote za preskrbo ter razdelitev higienične vode. Samo na področju južne vojske so v obratu štiri velike vodne stanice, največja pri Sv. Mariji, manjše pa v Dvoru, Vinici in Gričljah.

Velika vodna stanica pri Sv. Mariji črpa vodo iz Lahinje z motornimi črpalkami, ki imajo kapaciteto po 1.200 litrov na minuto. V 8 urah prečisti in sterilizira 60.000 litrov vode. Ves potek čiščenja in sterilizacije nam pojasnjuje mladi sanitetni poročnik Matica, ki ima v šotoru tudi kompletno urejeni laboratorij. Vodo napeljujejo v velik lesen rezervoar, kjer jo čistijo z aluminijevim sulfatom in potem klorirajo. Vsa naprava je postavljena v 5 urah in je spretno maskirana z rušjem in zelenjem, da se tako zavaruje zlasti pred napadi sovražnih letalcev, ki bodo skušali gotovo bombardirati najprej to nadvse važno napravo. Odvoz vode se vrši ponoči s posebnimi avtomobilskimi. Vodna stanica pri Sv. Mariji bo morala preskrbovati dnevno najmanj 20.000 ljudi z vodo.

Po slovesu od ljubljenejšega poročnika Matic se odpravimo skozi Gradac in preko

črnomeljskega polja v Črnomelj, v štab voditelja manevrov arm. generala Milovanovića, kjer nas gostoljubni štabni oficirji povabijo najprej na čašico »ljute« v kuhinjo, ki jo upravljajo goleni intendantske akademije v Beogradu.

Prvi oddelek južne vojske

Po postanku v Črnomlju, kjer so za enkrat samo še vojaki, prideleni vodstvu manevrov, ki nosijo kot nevtralnici bele trakove na rokavih, nadaljujemo pot v osrčje koncentracije južne vojske. Na prvo četo zbirajoče se južne vojske smo naleteli ob bregovih Kolpe, kjer utrjujejo pozicije, ki čuvajo prehode preko reke. Ustavili smo se pri protiletalski bateriji, sestavljeni iz topov najnovejše konstrukcije, o kateri pravijo strokovnjaki, da so najpopolnejše orožje, kar ga jih je dala do danes na tem polju vojna tehnika. Baterija je prevozila pot od Karlovca do sem – 30 km – v 5 urah in čaka nadaljnjih odredov. Vojaki in tudi častniki so po večini rezervisti. V Karlovcu so baterijo spravili iz vlaka, ki je imel 40 vagonov, v pičlih 30 minutah. Vojaki polegajo sedaj po travi in čistijo opremo. Konji so na dolgih konopcih zbrani v poljski konjušnici, večina kmečke živali iz okolice Siska in Topuskega. Zato imajo neznansko dolgo repe in v grivah lesene tablice s svojo oznako in imeni svojih gospodarjev. Sredi počivačev baterije pa se je obetajalo kadilo iz najboljših prijateljske vojakov, poljske kuhinje, kjer so pripravljali za obed rižoto.

Brzi motorizirani odred

Nadaljevali smo vožnjo proti Generalnemu Stolu ob železnici Karlovac – Ogulin. Število taborečih čet je vedno večje. Očitno prihajamo v središče koncentracijske baze tako zvanega brzega motoriziranega odreda, s katerim se seznanimo to pot prvič pri manevrih. Dočim je tvorila pri zadnjih manevrih v Brčkem glavno jedro brzega odreda še vedno konjenica, ki so ji bili dodeljeni kolezarji, je to pot jedro brzega odreda sicer še vedno konjenica, ali brez konj. Od nje so ostali samo konjeniki. Ves odred je namreč motoriziran, s čimer mu je dana možnost velike gibčnosti in predvsem velike prodorne moči, ojačene z močno tehnično opremljenostjo.

Obveščevalna služba

Ves prvi odred sestoji iz motorizirane pehote, oklopnih avtomobilov, motoklističnih enot, motorizirane artilerije in končno iz tankov. Pred obiskom motoriziranega odreda smo se ob ustavitvi pred gradom, v katerem se stikajo telefonske žice od vseh enot tega sektorja južne vojske. Center za zvezo razpolaga poleg telefonske centralne še z dvema močnima radijskima oddajnikoma postajama, optičnimi signalnimi napravami in z več sto golobimi pismonošci, ki so nameščeni v posebnih avtomobilih. Golobe bodo spravili sedaj v manjši košare in jih dodelili vsaki enotici, da jih uporabi v primeru, da ne bi bilo mogoče drugače obvestiti poveljstva. Strokovnjaki pravijo, da to ni redko, posebno pri sedanjem načinu artilerijskega ognja, ki trza in ruši še tako spretno položene telefonske zveze.

Oklopni avtomobili

Javimo se komandantu brzega odreda, konjeničnemu generalu Velebitu. Bil pa je žal s štabom na terenu pri svojih edincih, ki jih je razmetel v veliki medsebojni razdalji da jih tako čim boljše skrije pred sovražnimi letali. Pa smo obiskali edinic oklopnih avtomobilov, težkih kolosov, katerih vsak tehta nad 5.000 kg. So to izredno močni vozovi z motorji spredaj in zadaj, tako da lahko vozi naprej in nazaj, ne da

bi jih bilo treba obračati. Opremljeni so z vrtečimi se jeklenimi stolpi, iz katerih grozeče zijajo čevli strojice. Poleg štirih strelcev za strojnice sta v vsakem vozu še voditelj in sofer.

Nekaj streljajev dalje gladijo in mažejo svoja motorna kolesa s priklopi vojaški motoklističnega oddelka. V vsaki priklopi je nameščena strojna puška s pripadajočim strelivom. Vsi motorji so popolnoma novi in najboljše znamke, pa jih tudi fantje likajo in mažejo, da je veselje. Vsi so sami konjeniki, ki se so zamenjali žive vrance s smrtnimi motorji.

Razni oddelki brzega odreda

Vozimo se mimo vojne bolnice brzega odreda, ki pa je brez bolnikov. Zdravstveno stanje čet je proti pričakovanju odlično in je močvora brez škode preneslo vse napore koncentracije v zadnjih dnevih. Malo dalje je razvrščena dolga kolona novih težkih kamionov, skritih pod drevjem in pokritih z zelenjem. To je park motoriziranih oddelkov pehote, ki so sestavi brzega odreda. Bataljon je zelo močno oborožen s strojnimi, pehotnimi topovi in protitankovskim orožjem. Je to oddelek, ki je izredno gibčen in hiter, ker so vsi vojaki nameščeni na velikih novih kamionih.

Najbolj zanimiv del motoriziranega brzega oddelka pa je vsekakor oddelek motoriziranega topništva, ki je seveda tudi skrito med grmovjem in drevjem. Težki kamioni so naloženi z deli gorskih in poljskih topov in havbice, vse pa je tako spretno maskirano, da jih človek opazi šele, ko je že tik pred njimi.

Orjaški topovi na kolesih

Impozanten je pogled na najmoderneje težke motorizirane baterije dalekostrelnih topov in mozarjev. Ti ogromni topovi so naloženi na posebnih šasijskih, vozijo pa jih posebni vlačilci z gosicami. Ko se vaje po cesti, se pod njimi tresje zemlja. Zaradi njih so morali popraviti skoro vse mostove na manevrskem ozemlju.

Izvidniški tanki

Morda najbolj zanimiv je bil obisk pri novih izvidniških tankih. To je najnovejšo orožje in poslednji izum oboroževalne industrije. Pri njih so že izkoriščene vse izkušnje iz abesinske in španske vojne. Odlikujejo se po izredni brzini in okretnosti ter so oboroženi z malimi topi in s strojnimi. Komandanti edinic nam je ljubezljivo predvajal enega teh tankov, ki se je gregopical po terenu kakor žoga.

Pred spopadom

Koncentracija čet, ki sodelujejo pri manevrih se bliža koncu. Čete so že razporejene na vseh določenih mestih, po naprej izdelanem načrtu. Vse priprave bodo končane nocoj do polnoči. S tem trenutkom se bo pričelo vojno stanje in treba bo samo še povelja, da se začne »sovražnost«.

Štaba obeh armad sta noč in dan na delu. Vrhovni vodja manevrov general Milovanović z načelnikom svojega štaba po dva do trikrat na dan pregleduje vse manevrske teren ter inspicira posamezne oddelke in njihove položaje. Posebno važnost polagajo vrhovni poveljniki na zaščito pred »sovražnimi« letali in so zato vse enice skrivno med drevjem in zelenjem, da jih je le težko odkriti.

Prihod vojnega ministra

Novo mesto, 21. septembra. Danes se je pripeljal v Novo mesto minister vojske in morarice armijske general Ljubomir Marić, da prisostvuje kolpaskim manevrom. S kolodvora se je ob 10. dopoldne pripeljal z avtomobilom v spremstvu poveljnika severne armade arm. gen. Jurisica pred okusno okrašenim magistrat, kjer je bil postavljen kip Nj. Vel. kralja

Pomorska konferenca treh velesil

Italija sprejela povabilo Anglije in Francije, da se udeleži nove pomorske konference

Rim, 21. septembra. g. Odpravnik poslov francoskega in angleškega poslanstva v Rimu sta danes dopoldne izročila zunanjemu ministru Ciano povabilo Francije in Anglije Italiji s trojno pomorsko konferenco, ki naj bi se sestala v najkrajšem času v Parizu ter razpravljala o reviziji kontrolnega sistema na Sredozemskem morju. Po posvetovanju z Mussolinijem in po telefonskem razgovoru z Berlinom je grof Ciano nocoj sporočil, da Italija to povabilo sprejme.

Protipiratska vojna se je že pričela

Gibraltar, 21. septembra. b. Včeraj je v glavni je prispelo v Sredozemlje vse francosko in angleško vojno brodovje, določeno za izvrševanje pomorskega nadzorstva v vsem sredozemskem bazenu. Sedaj se pričakuje začetek dejanskega izvajanja protipiratskega nadzorstva, ki je razširjeno na področje, vse vojne ladje in piratske letala. Anglija in Francija sta skupno zbrali v Sredozemlju nad 100 svojih najboljših in najhitrejših vojnih ladij. V angleških pomorskih krogih poudarjajo, da ta koncentracija angleškega in francoskega brodogradstva nikakor ne pomeni pomorske demonstracije proti Italiji, ki je oživila sodelovanje pri izvajanju nadzorstva. Prav tako naglašajo, da gre v splošnem samo za navadno policijsko akcijo proti lažjam, ki bi hotele kakorkoli ogroziti redni trgovski promet v sredozemskem bazenu. Ukrep, ki so jih v Nyonu sprejele velesile, katerih interesi so bili že dolgo resno ogroženi, so prišli ob pravem času, kajti sicer bi prestiz nekaterih velesil v Sredozemlju le preveč trpel. Italija ne more smatrati sedanje koncentracije angleškega in francoskega brodogradstva kot sovražno gesto obeh demokratičnih velesil, saj je v Rimu prav dobro znano, da so Italiji vrata za njen morebitni pristop vedno odprta, ako to sama hoče.

Skupščina Društva narodov

Govor rumunskega zunanjega ministra Antonescu

Zeneva, 21. septembra. AA. Skupščina Društva narodov je dopoldne nadaljevala razpravo o delu Društva narodov v lanskem letu. Prvi je govoril rumunski zunanji minister Antonescu, ki je sedaj predsednik generalne sveta Male antanta. Najprej je poudaril, da je Mala antanta zvesta Društva narodov, ker da je ženevska ustanova zelo pomembna in eden izmed velikih upov človeštva. Sedanje mednarodno stanje je nemirno. Odnosaji med nekaterimi državami so napeti. Nezaupanje ustvarja neprijetna nesoglasja. Navzlic temu se pojavljajo znamenja zboljšanja. To potrjuje zlasti nyonski dogovor. Nič ne more dvomiti v napredek mednarodne skupščine in v razvoj Društva narodov, čeprav trenutno ne ustreza dinamiki mednarodnega življenja. Od načel reda, pravice, miru in varnosti, ki jih navaja pakt Društva narodov, ni mogoče odstopiti. Le, če bo mogoče vrniti vsaki državi zaupanje in varnost, tako da bodo njeno politično neodvisnost in teritorialno nedotakljivost spoštovali vsi, bo lahko prenehalo nadaljnje oobroževanje. Šele, ko se bodo poglabila jamstva pakta Društva narodov z regionalnimi dogovori, bo mir postal živo dejstvo. Ni torej potrebnega izprememba pakta Društva narodov, pač pa moramo poiskati sredstva, s katerimi lahko preskrbimo popolno veljavo Društva narodov.

Na koncu je Antonescu govoril o novi nevarnosti, ki ogroža mir sveta, namreč o prenašanju doktrinskih in ideoloških sporov na mednarodno področje. Države Male antante so mnenja, da si lahko vsaka dr-

žava in vsak narod izbere način življenja, ki mu najbolj ustreza.

Avstralski delegat Bruce je predložil predlog, po katerem naj Društvo narodov stoji na stike z državami, ki so s sporom na Daljnem vzhodu prizadete, da prouče možnost njegove rešitve. Smatra, da je treba čim prej sklicati konferenco prizadetih držav.

Ruski komisar za zunanje zadeve Litvinov se je obisno bavil z napadi na Španijo in na Kitajsko. Grajal je nedelavnost Društva narodov v teh dveh primerih ter zahteval pomoč za napadene, ne da bi predložil konkretne predloge.

Kongres političnih preganjancev

Beograd, 21. septembra. p. Zborovanje bivših političnih internirancev, talcev in ujetnikov v Avstroogrijski izza svetovne vojne bo v fizikalni dvorani nove beograjske univerze dne 26. t. m. ob 10. dopoldne.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska napoved: V glavnem lepo vreme, ponekod delno oblačno s postopno razjasnitvijo. Možno so krajevne nevihte s prehodnim dežjem. Toplota bo še padla.

Zagreška: Vreme bo ostalo nestalno, vendar je pričakovati, da se bo pozneje zboljšalo.

Dunajska: Po večini jutraj megla, popoldne precej jasno in hladno.

Naši kraji in ljudje

Sodba kiparjev o Aleksandrovih propilejah V ponedeljek zvečer so sklenili objaviti posebno izjavo

V ponedeljek zvečer so se pri Slamič skoraj korporativno zbrali slovenski kiparji, ki bivaajo v Ljubljani, da zavzamejo svoje stališče do načina, kako odbor za postavitev spomenika Viteškemu kralju izbira načrt in oddaja dela. Po temeljiti vsestranski razpravi so zbrani kiparji na koncu sklenili, nasloviti na odbor in na vso slovensko javnost naslednjo izjavo:

Ni dvoma, da je mojster Plečnik z vso svojo sposobnostjo, svojim slovesom in velikim smislom za odkrivanje intimnih kotičkov naše stare Ljubljane ustvaril prekrasna dela. Tudi ni dvoma, da so njegovi načrti za regulacijo mesta odlični, in samo želimo, da mestna občina čim prej dobi zadostnih sredstev, da njegove zamisli izvede. Zato pa se toliko bolj čudimo, da je tako slaven mojster iznenada zamešal arhitektonske potrebe Ljubljane s spontano akcijo vse Slovenije, ki je ob najtežjih žrtvah, v najtežjem času zbrala primerno vsoto pod geslom: **Viteškemu kralju Zedinitelju v Ljubljani likovni spomenik!**

Ko pregledujemo Plečnikovo zasnovo propilej, ki naj otvorijo tako zvaní Južni trg — ta trg se nam zdi, če si smemo dovoliti takšno pripombo, kljub vsemu optimizmu projektanta godba daljne bodočnosti — se nam nehotе vsiljuje vprašanje, kako je mogel ožji odbor priti na drzno, samovoljno misel, da bi hotel štiri petine denarja, ki predstavlja darilo slovenskega ljudstva za neki izrečno določen namen — namreč za likovni spomenik Viteškemu kralju — potrošiti za kamnoseška dela, ki niso s spomenikom v nobeni zvezi. Če je ožji odbor bistveno vprašanje vse akcije obravnaval na tako malo tankovestno način, se skoraj ne moremo čuditi njegovemu postopku v drugem najvažnejšem vprašanju: da skuša namreč javen, ljudski denar potrošiti brez javne kontrole, kakršno predstavljajo javni natečaji, in kar pod roko oddati dela svojim in Plečnikovim izbrancem.

Ožji odbor je pred poldrugim letom razpisal idejni natečaj, v katerem je zaprosil umetnike, naj določijo primeren prostor za likovni spomenik in ga idejno utemelje. Pri tem je zahteval od tekmovalcev, da projektirajo svoje zasnove na že obstoječe prostore, primerne za postavitev spomenika, v Ljubljani, in jim je določil ceno, po kateri stroški za spomenik s primerno regulacijo prostora vred ne smejo presegati vsote enega milijona dinarjev. Vsi umetniki, ki so se udeležili razpisa, so se strogo držali zastavljenih pogojev in so v tej smeri izvršili svoje načrte. Umljivo je, da je razpis, pri katerem je šlo za delo edinstvene važnosti, terjalo od udeležencev ogromno časa in truda. Nagrade so bile malenkostne, da stroškov in časa niso mogle poravnati, toda slovenski kiparji so radi doprinesli svoje žrtve, saj je bil najavljen razpis za kiparsko delo, pri katerem bi vsi sodelujoči lahko razvili vse svoje moči in pokazali, kaj zmorejo. Toda tega razpisa ni bilo, slovenski kiparji so zaman čakali leto in pol.

Zdelo se je že, da je vsa stvar zaspala. V »Umetnosti« smo z velikimi črkami javno vprašali odbor, kako je s spomenikom Viteškega kralja. Odgovora nismo prejeli. Izza kulis pa smo izvedeli, da je arh. Jože Plečnik, redni profesor univerze kralja Aleksandra mimo dobrih običajev predložil odboru nekaj načrt, ki naj bi bil edina rešitev problema o postavitvi spomenika. Po isti poti smo tudi izvedeli, da se ožji odbor s tem načrtom povsem resno bavi, čeprav je znano, da se g. profesor idejne zasnove sploh ni udeležil. Na koncu je še prišlo na dan, da Plečnikovemu načrtu ni bila zastavljena nobena meja v vsoti, in medtem ko so bili slovenski kiparji v svojih zasnovah vezani na znesek en milijon, je njegovemu načrtu na razpolago blizu dva milijona dinarjev.

Po preizku dveh let in pol je predsednik odbora za postavitev spomenika senator Ivan Hribar sklical plenarno sejo, na kateri so funkcionarji ožjega odbora poročali, da so se v svojem področju že odločili za Plečnikov načrt in da povsem konkretno, na imena izbranih obrtnikov in tvečrk, predlagajo oddajo del. Ožji odbor je očitno pričakoval, da bodo člani širšega odbora sprejeli načrt brez debate, saj pri-

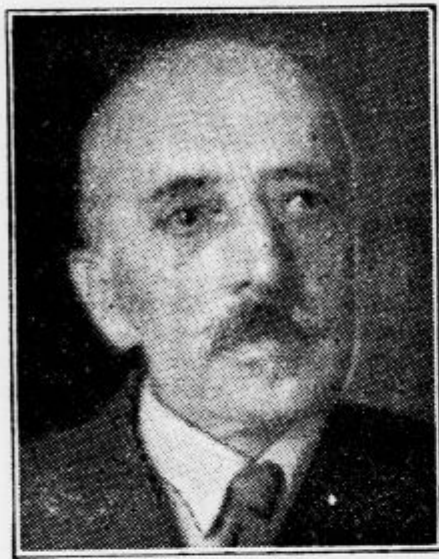
haja iz Plečnikovih rok, prav tako pa da bodo brez debate odobrili tudi oddajo del, saj je trdke izbral projektant sam. Tu je ožji odbor dvema težkima pogreškama, ki smo jih bili že navedli, hotel pridružiti še tretjo. Samo ob sebi se mu je namreč zdelo umevno, da bo peščica prisotnih odbornikov, ki so komaj tvorili predpisani kvorum in ki o dalekosežnih odločitvah, kakršne se bile na dnevnem redu, niti pojma niso imeli, kratko izglasovala predlog. Toda, kakor je bilo videti, je v članih širšega odbora mnogo več preprostega, zdravega smisla za to, kaj je narobe in

prav, kakor v predsedstvu. Predlog ožjega odbora je propadel, odločitev je odložena na prihodnje dni.

Spricho vseh teh dejstev, ob katerih grozi tako lepa, plemenita akcija, kakršna je bila zbirka za likovni spomenik Viteškemu kralju v Ljubljani, zrasti v afero, zahtevamo slovenski kiparji, da se za celotno vsoto, zbrano v namenu likovnega spomenika, razpiše že najavljeni kiparski natečaj na določen prostor. Hkratu pa z vso resnobo izjavljamo, da je Plečnikov načrt v sedanjí obliki nemogoč predvsem z ozirom na dejstvo, da ne ustreza predstavi blagopokojnega Viteškega kralja Zedinitelja, o katerem vemo, da je bil vse prej kakor senca kakšnega rimskega imperatorja!

Spominu preganjanca iz svetovne vojne Umrl je upokojeni šolski upravitelj Albert Dominko

V Ljubljani je umrl v 73. letu upokojeni šolski upravitelj Albert Dominko. Doma je bil iz Kobarida, kjer je bil njegov oče okrajni šolski nadzornik. Studiral je na učiteljski v Kopru in nato služboval v

Kobaridu, na Livku in Čezsoči pri Bovecu, kjer se je poročil z Marijo Zornikovo, sestro znanega goriškega trgovca. Imela sta osem sinov in dve hčerki, izmed katerih sta mu dva sinova in ena hčerka umrli.

Obupan šofer je šel v Ljubljano Tragična smrt brezposelnega Lojzeta Jereba

Ljubljana, 21. septembra. Danes malo po 10., torej v času, ko je na ulicah in na nabrežjih okrog trimostja vse živo ljudi, se je od Čevljarskega do Zmajškega mostu odigrala tragedija, ki je imela za priče na stotine pasantov, pa nobeden izmed njih ni mogel odrediti poseči vmes. V hipnem razburjenju iz malenkostnega vzroka se je vrvel v valove po zadnjem deževju narasle Ljubljane in se utopil 40-letni brezposelni šofer Lojze Jereb, ki je bil po rodu iz Idrije in je zadnji čas stanoval v Rožni dolini. Komaj so ga mrzli valovi sprejeli vase, se je nesrečni Jereb premislil in začel klicati na pomoč, a reka ga je nesla dalje, da so ga mogli reševalci šele na ovinku pod Pollakovo tovarno potegniti iz vode, a takrat je bil trud že zamen.

Lojze Jereb je bil že delj časa brez posla, po vrhu pa ga je mučila še zavratna morilka — jetika. Svoj čas je imel nekaj prijaznega razmerja z nekaj mlajšimi služkinjo Anico Pavelškovo. Poletne mesece je prebil pri žireh, da si malo popravi zdravje, nedavno pa se je vrnil v Ljubljano. Danes dopoldne sta se z Anico srečala na Čevljarskem mostu. Dekle je skušalo Jereba z lepimi besedami prepričati, da ni sta drug za drugega in da najbolje, če gresta narazen. Ko je bolehní, živčno razdražljivi mož spoznal, da je vse njegovo prizadevanje zaman, se je v navalu prevelikega razburjenja iznenada pogнал preko ograje v Ljubljano. Dekle je kriknilo, ljudje, ki so hiteli mimo, so zmedeni obstrmeli nad senzacionalnim dogodkom, nekateri pa so začeli bežati ob strugi navzdol, da bi na kakršenkoli način sklicali pomoč in rešili nesrečnega iz valov. Kakor pripovedujejo, se je Jereb pod mostom še nekajkrat pojavil iz kalnega valovja, zalrcilil z rokami in obupno prosil pomoči. Ko ga je neslo čez brzice pod trimostjem,

je prav tako še priplaval na površje, samo da ljudje, ki so se bili nabrali na bregu in na mostovih, klave niso čuli več.

Tako ga je pred očmi številnega občinstva, ki ob tem času valovi tam mimo iz mesta na trg in nazaj neslo dalje proti Zmajškemu mostu. Tam se je na bregu in na mostu natrlo že toliko sveta, da se je vsaj bližnji del zelenadnega trga za nekaj časa gotovo skoraj do kraja izpraznil. Še branjeveke so popustile blago in hite, da vidijo, kako se potaplja neznan obupan človek. Ko so mestni reševalci — telefonsko sporočilo so prejeli ob 10.33 — z orodnim avtom, z lestvami, vrvmi in kaveljni priborili k Ljubljani, je bila na bregu tolikšna gneča, da skoraj niso mogli do vode. Blizu Pollakove tovarne, kjer je struja zaradi ovinka zanesla Jereba k bregu, so se reševalci spustili v strugo in ga po težkem, tveganim naporu zajeli. Telo je kazalo še rahle znake življenja in brž so ga odpeljali v bolnišnico. Toda bilo je prepozno tik pred bolnišnico je nesrečniku nehala biti sroce. Tako so se reševalci vrnili s truplom do mestnega doma, kamor je kmalu za njimi prispela tudi policijska komisija z zastopnikom policijskega zdravnika dr. Lapajnetja in dežurnim uradnikom Bardkom. Na odredbo komisije so truplo prepeljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

Nesreča, ki je terjala življenje Lojzeta Jereba, nam nudi nov tragičen dokaz, kako malo je v Ljubljani poskrbljeno za podobne primere, kar se tiče varnosti. Manjka nam pač vsega: tehničnih sredstev, brez katerih si ni mogoče misliti uspešnega reševanja, in razumnega, odgovornega razumevanja v ljudeh, ki ob nesreči svojega bližnjega ne zmorejo nič drugega, kakor da zijala nosijo na prodaj. Odkar je struga Ljubljane skozi mesto zregulirana do kraja, so dohodni vanjo tako na redko

Nepozabni vtisi s potovanja železničarjev

Sanjava noč nas je zazibala ter prenesla v svojem naročju iz gostoljubne Belgije v razborit in živahen Pariz. Že predčasno kakor navadno je bila budnica v sredo 8. t. m. v rezerviranih vagonih, ki so drveli s posebnim vlakom v Francijo.

Na severnem kolodvoru je pričakovalo naše izletnike precejšnje število železničarjev-tovarišev in prijateljev Jugoslavije. Provoz prtiljaje in posetnikov se je izvršil brezhibno in hitro v hotele, tam nekje na zapadni periferiji mesta in okraja Lezeche Bilancourta. Zadovoljni smo bili z nastanitvi-jo za mali denar.

Kljub temu, da je bilo počivanje to noč le kratko, je bila vsa skupina takoj predpoldne polnoštevno zbrana z namenom, da naskoči Pariz. Vsak se je orientiral na podlagi načrta podzemeljske železnice »Metro« prav kmalu, kam drži na desno cesto, kam drži na levo pot. Za bogove prijatelja in raz-

veseljava je bila slika pri prvem naveli v Orfejevo železnico, ko so se rivali, stiskali, gnetli in navduševali za vetop gospe in gospode, gospodične in gospodje-samci.

Nepozabne vtise je zapustil obisk Louvra, ko so se bobotili mogočni kipi in umetnine grškega izvora in asirsko-egiptovski spomeniki v bajni nočni luči. Vsa okolica nas je premeštila v šoleke klopi, ko smo v latin-skih in grških »šepih« obduvali fotografije junakov in pesnikov starega veka. Uga-snil so električne žarnice in v pramenu ene luči je blestel kip Diane in Afrodite. Nepo-zaben bo ostal ta spomin v vsakem obisko-valcu.

Ali naj opisujemo krasote razkošnega Versaillesa? Nemogoče. Preokorna je roka, prozaitno navdahnjeno pero, da bi pokazalo le senco očarajočega vtisa. Treba bi bilo, da ostanete mesece in leta v nešteti dvor-nah, kakar bi mogel reči: poznam ta hram umetnin.

Glavna privlačna točka sedanjega poset-nika v Parizu je svetovna razstava. Čudno, da najdemo nezadovoljnost, ki trdijo in se zgražajo, da razstava še ni gotova. Kdor si hoče ogledati, kar je, ima preveč opravka! Brez izjeme narodnostne pripadnosti hvali vsak obiskovalec ruski paviljon, ki nadkri-ljuje s svojo impozantnostjo tudi svoj vis-a-vis. Edinstven je šotor bratske Češkoslo-vaške. Presenečeni nad vzorno urejeno raz-stavo smo morali nehotе čestitati zastopni-ku k tolikemu uspehu. Čudimo se, da je bi-la tako glasna, uničujoča in poniževalna kritika našega paviljona. Morda bi se dalo kaj izboljšati; toda v pretežni večini je raz-stava zadovoljiva in smo kar lahko ponosni. To prepričanje potrjuje živahen obisk našega paviljona vseh slojev in narodnosti.

Velika uslužnost francoskih gentlemanov je podkreplja našo simpatijo do tega viteškega naroda. Skupno s poklicnimi tovariši smo napravili izlet v svetovno luko Havre. Bil je lep in sončen dan za spoznavanje pri-lík ob obali atlanskega morja.

Lepa je bila poklonitev pri spomeniku Vi-teškega kralja Mučenika. Z nami so se od-peljali francoski tovariši in poklonili isto-tako venec. Spominski govor je govoril predsednik Jenko, ki je bodril navzoče za veliko idejo nepozabnega kralja. Tudi za-stopnik francoskih železničarjev je povelj-čeval delo viteškega prijatelja Francozov ter obžaloval, da je moral nesmrtni junak umreti za idejo miru v zavestniškem mestu.

V železniškem paviljonu na svetovni raz-stavi so priredili francoski tovariši impo-zantno pripravljene seetane. Ogromno šte-tilo godbenikov - železničarjev je zaigralo obe državni himni, nakar so se predstavniki pozdravili. Godba je zaigrala nekaj sloven-skih skladb. Pri šumečem šampanju in ob postrežbi francoskih dam s sladkarijami je bila zaključena.

Posebno priščno je bilo slovo na postaji »Gare de Lyon«. Izgovorjena je bila mari-š-katera prijateljska beseda, ki nas bo vezala

je v bodoče, kakor nas veže železna in jeklena cesta od meje do meje in preko njih.

S precejšnjo zamudo vlaka smo prestopili švicarsko omejeno postajo. Kmalu nas je pozdravilo ženevsko jezero in sprejelo v svoje naročje letoviško mesto Lausanne. Ogledali smo v dopoldanskih urah vse znamenitosti. Hiti je smo morali z okusno po-streženim kosilom, da ne bi zamudili par-nik, ki naj nas prenese po dobri enourni vožnji v še lepše in klimatično ugodnejše letovišče Montreux. Uslužben in nadvse pri-jazen šef postaje bi nas najraje obdržal pri sebi. Toda naš vodja je neizprosen.

Po razporedu nas je vodila železna cesta po dolini reke Rhone, dokler nismo dospeli v Visp. Tu smo prestopili na ozkotiarno in delno zobčasto železnico proti gorskemu kraju Zermatt v višino 1608 m.

Po romantično veličastni dolini je htel vlak mimo zevajočih prepadov, dokler nas niso sprejela že podnožja gorskih velikano-v: Matterhorn, Theodulhorn, dvojčka Kastor in Polus, Mote Rosa. Naše hrepenenje, videti enega izmed naštetih, se je le delno izpol-nilo. Mogočne megle so zakrivalje sive ob-raze nad 4900 m visokih vrhov.

Po ugodnem počitku v krasnih sobah ob-šinskih hotelov v Zermattu smo zahajali na-slednje jutro električno zobčasto železnico, ki nas je potegnila brez napora v Gorner-grat 3136 m visoko. Razgled je bil le delen, vendar smo življali kar v »sportijah« gorski zrak. Pihal je višini primeren veter, ki je prinašal tudi suh, znan in svež sneg.

V krasno urejenem hotelu je zaorila slovenska pesem in razvila se je nepresiljena višinska zabava.

Mešani pevski zbor pod vodstvom župnika in komponista v Zermattu je priredil pevski večer ter razveseljeval s prijetnimi melodi-jami pravih švicarskih jodlarjev neokrnjeno številu naših vandrovcv. Vodstvo pa je po-večalo pestrost večera z nastopom sopotni-ka-čarovnika, ki je po svoji spretnosti uga-jal tudi navzočim Angležem, Francozom in

drugim gostom. Na prošnjo domačinov smo zapeli tudi mi nekaj narodnih pesmic. Vod-nik-domačin je na lepi sliki, predstavljajoči vitki Matterhorn, tolmčil naskok in zav-zem tega vrha, kakor tudi povratek v do-lino.

S prijetnimi vtisi smo se podali na na-daljnjo pot proti Italiji. Simptomski predor je vlak prav hitro prevrtil. Ves drug svet in drug narod nas je sprejel. Reči pa mo-ramo, da nad vse ljubimno. Prvi večer v Milanu je bil ponajveč posvečen počivanju; treba je bilo jutraj izredno kmalu v avto-kare, da si ogledamo mesto. Vse so nam po-kazali. Ali ni dovolj, če omenim znano, z umetninami posuto pokopalšče. Ali naj pre-zrem stolnico? Name je napravila gloljbi in mogočnejši vtis kakor stolnica v Kölnu. — Krasno je trgovsko in industrijsko mesto Milan. Naj cvete in se razvija tudi v bodoče!

Zadnja postaja — Benetke. Zdelo se mi je, da sem skoro doma. Ne, to ni samo do-zdevanje! Morje, morje adrijsko je tudi naše! Kdor je prvič v Benetkah, je očaran. Posebne vrste zidovi, posebne vrste »ce-est-ne« promet. Poleg raznih težav in dišav je vendar bivanje v Benetkah ugodno. Ogled mesta in naprav kaže mogočno preteklost in moč beneške republike. Iz vseh krajev so znasili umetnine, s katerimi se ponašajo danes. Idi in pozeli!

Na zadnjem seantku vseh izletnikov je pozdravil in se poslovil od vseh zagrebški tovariši; poudaril je velik uspeh lepo orga-niziranega izleta Zahvalni so se vodstvu za trud ter poudarjal zaugle vodje izleta g. Parme. Izročil mu je krasno spominsko da-rilo, za kar se mu je vodstvo zahvalo. Uži-vali smo poleg privlačnosti mest vso pozor-nost in gostoljubnost asosedov in prijateljev okrašen z nageljčki smo nastopili pot proti domovini, kamor nas je gnalo srce v skrb za njo in za svojo. Lepo je bilo. Tako od-lično organiziranih potovanj si še želimo. Združenju železniških uradnikov čestitamo k takim uspehom!

Viator.

ELIDA MILA

Ime jamči za naj-boljšo kakovost!

posebno blago in učinkovito čudovitega vonja

posejani, da bi mogel pač samo izredno drzen človek tvegati skok v vodo, ki je pač dovolj narasla, da iz nje skoraj ni povratka. Samo pod trimostjem so v središču mesta zgrajene stopnice v strugo, ki bi lahko nudile odreditni izhod. V reki, ki teče mimo najpomembnejših ulic in prehodov, kakor Ljubljana, pa bi morale biti pri vsakem mostu razen stopnic do vode pripravljene tudi najnujnejše pripra-

ve za reševanje. Predvsem bi moral biti pri roki čoln in kar je se najpotrebnejšega orodja. Če bi n. pr. prišlo na Barju do kakšne vremenske katastrofe in bi povodni odnašala s seboj ljudi, živino in blago, bi vse to lahko brez odpora plavalo skozi središče našega glavnega mesta. Tragična smrt Lojzeta Jereba naj bi bila poklicnim v opomin, da je treba nekaj ukreniti.

Regulacija Ljubljane — končana Dolgoletno delo, ki je veljalo težke milijone

Ljubljana, 20. septembra. Tlakovanje struge in ureditev obeh nabrežij od prulškega mostu navzgor v zadnjem sektorju sta zahtevala radi spomladanskih vremenskih nepravil podaljšanje termina za izvršitev regulacijskih del v Ljubljani. Gradbeno ministristvo v Beogradu je na prošnjo podjetja inž. Dukić & drug dokončilo čas za dograditev raz-egnalo do 15. septembra 1937, kar se je vprav minuli teden tudi zgodilo v polni meri, kajti te dni zapuščajo že poslednji delavci lopate, krampe in samokolnice na obnovljenem terenu med zatvornico in ob Špiči.

Ker je več stotin metrov dolgo, od gradaškega do prulškega mostu segajoče stopnišče ob Trnovskem pristanu kakor tudi ono pod Martincem posestvom na Prulah povsem dogotovljeno, bo — seveda naravno — sledila v najbližnjem času kolavdacija celotnih regulacijskih del v strugi Ljubljane.

Omembe vredno je tudi, da je mestna občina ljubljanska postavila na dolgo se vijočo leseno ograjo na obeh obrežjih od betonskih arkad na Bregu do transformatorja ob Gradaškem mostu in na Gallusovem nabrežju od Plavčeve hiše do prulškega mostu. Upoštevali so se povsod vsi mogoči dohodi, tako k periščem in k potem nad ploščadi. Prulčani so obenem dobili ob nabrežju tudi nekaj zaželenih lesenih klopi, ki so jih že močno pogrešali. Sploh so zadnje dneve delavci temeljito pospravili in očistili ob nabrežjih vso odvišno navlako in še preostale barake.

Tudi obrežji ob ograji so z novim dovo-zom materiala posuli in primerno zra-vnali.

Lansko leto so od transformatorja proti čevljarskemu mostu navzgor zasadili na obeh straneh ob arkadah celo vrsto v to svrhu ustrežajočih plezak, ki so se letos že prav bogotno razrasle in prav slikovito vplivajo na oko. Sedaj navažajo in prese-jaajo črno zemljo tudi zgor čevljarskega mostu vse do konca arkad na Bregu. Vsa-dili bodo tudi na obeh straneh ravnotako rastline.

Kakor čujemo, je olepševalni odsek tujsko-prometnega sveta za Ljubljano odredil, da se na obrežju Ljubljane še letošnji jesen zasade od mosta pri prislinski delav-nici do šentpeterskega mostu breze, a obre-že do transformatorja čaka čimprejšeje ureditve.

Dolgoletno, naporno regulacijsko delo, ki je zahtevalo nadčloveške delovne sile in seveda terjalo tudi težke milijonske vsote, je sedaj razen ogromnega jeza pri cu-krani — srečno končano. Regulirana Ljubljanska drvi in brzi nemoteno liki sma-radno-zelena vrv skozi naše prestolniško mesto. Oko mimočedečega izprehajalca se kaj rado ustavlja ob strugi in pozorno pre-motriva prijetno lice življenjskih pljuč be-le Ljubljane. Naj bi bilo dovršeno delo v dobroti in ponos ljubljanskega prebiva-lstva, saj se z enakim vodotokom skozi sredino ponaša le malokater, čeprav mno-go večje mesto. In v resnici, prav mična in urna postaja naša Ljubljana!

Učimo se ruščine!

Ljubljana, 21. septembra. Po vojni je zanimanje za rusko kulturo in za študij ruskega jezika po vsem kulturnem svetu zmerom živahnije. Družabni in idejni preobrati, ki jih je širna ruska zemlja doživela v zadnjih dveh de-setletjih, so zanesli neke vrste rusko mo-do v svet, globlji, resnejši delež pa gre za naraščajoče zanimanje brez dvoma genial-nim leposlovnim in umetniškim delom ru-skih klasikov, ki jim pač ni primere na sve-tu. V mnogih državah so ruščino po vojni uvedli kot obvezen predmet, drugod so di-jakom stavili spoznavanje ruskega jezika in ruskega duha na svobodno izbiro. Če-prav je imel ruski narod pri Slovincih že od nekdaj mnogo gorečih spoštovateljev in so najboljši tvorci našega naroda do-li-li zajemati resnice in spoznanja k ruskim virom, je pri nas doslej vendarle še vse premalo poskrbljeno za smotno organi-ziran študij ruske kulture. Slavistični od-delek naše univerze predstavlja sicer vzor-no šolo za poučevanje ruskega duha, a do-gnanja akademske stolice na žalost niso neposredno dostopna širokim ljudskim pla-stem.

Zato je brez dvoma nadvse hvalno vredno prizadevanje Ruske maticе, ki je že pred 11 leti odprla v Ljubljani tečaj ruskega

jezika, da bi zlasti mladi generaciji, pa tu-di starejšim, ki imajo smisla za malo kulturne samovzgoje, odprla pot do ruskega slovnstva. Tečaj je razdeljen v tri skupine: I. za začetnike, II. in III. za naprednejše. Za II. skupino so določene vaje iz ruske klasične literature Puškinove dobe (Puškin, »Jevgenij Onegin«, in Lermontov, »Junak našega časa«), za III. skupino pa Leva Tol-stoja »Vojna in mir« in Dostojevskaja »Idiot«. Vpisnina znaša 10 Din, ukovina pa samo 20 Din mesečno. Podrobnejše infor-macije se dobe na ruskem tečaju, trgovska Nagorčičevi ulici, vsak torek in četrtek od 7. — 9. zvečer.

Kupujte domače blago!

Čim finejša je sirovina, tem finejši je izdelek. Čisto gumijasto mleko je finejše nego gumi. Zato je tudi PERMA TEX, ki je izdelan iz mle-čnega gumija, tako fin, elastičen in se celih pet let ohrani.

PERMA TEX
HITROPOSILNA GUMIČKA

Domače vesti

* Odkritje spominske plošče vojnomu dobrovoljcu inž. Ivanu Gosarju. Sreška organizacija Saveza ratnih dobrovoljaca kraljevine Jugoslavije v Ljubljani bo odkrila 3. oktobra ob 10. v Škofji Loki spominsko ploščo svojemu tovarišu vojnomu dobrovoljcu inž. Ivanu Gosarju. Odkritje plošče bo na pokojnikovi rojstni hiši v Stari Loki št. 3. K odkritju spominske plošče, s katero bomo vojni dobrovoljci počastili spomin neustrašenega junaka iz borbe za osvoboditev in uveljavljanje, pozivamo vse svoje tovariše in vabimo po tej poti vso našo javnost brez posebnih drugih vabil. Spored odkritja plošče se bo naknadno objavil.

* V našem poročilu o odkritju spomenika dr. Ivanu Tavčarju je včeraj pomotoma izostalo, da se je svečanosti udeležil kot zastopnik bana ni banske uprave načelnik prosvetnega oddelka prof. dr. Srenik.

GOSPOD
NOSI V JESEN:
STRAPOC —
SROKE MODNE CESTE
160.— DO 220.—
ZA VEČER IN PROMENADO
PROGASTI KAMGARN
150.— DO 250.—
ZA SPORT — RETLEND
160.— DO 210.—
MANUFATURA
F. K. S. SOUVAN
MESTNI TRG 24.

* Društvo »Soča« Matica v Ljubljani se ob zaključku akcije za odkritje Simon Gregorčičeve spomenika iskreno zahvaljuje vsem, ki so kakorkoli pomagali, da je akcija dostojno uspela. Zahvaljujemo se zlasti častnemu odboru, prisrčnemu odboru, Hubadovi župi, pevskemu zboru »Sloga«, slovenskemu vokalnemu kvintetu, bratski obitelji »Estrad«, Sokolu v Šiški in vsem drugim pevecem in pevskim, deklamatorjem in soladavcem. Srčna hvala tudi vsem številnim društvom, ki so se udeležila slavnosti bodisi po deputacijah, bodisi korporativno, ter za številne vence in cvetje, s katerim so počastili spomin velikega pesnika. Prav posebno se zahvaljujemo zboru narodnih žen in deklet, ki so se v tako velikem številu udeležile odkritja spomenika ter s svojimi pestrimi narodnimi nošami poživile celotno svečanost. Ponovno se zahvaljujemo g. arh. Plečniku za njegovo naklonjenost in poštvalno delo. Čim to dovršena vsa okolica vseučiliške knjižnice po zamišljenem enotnem načrtu, bo tudi spomenik se pridobil na lepoti in učinku. Zato se zahvaljujemo tudi gradbenemu odboru občinskega sveta, ki nam je določil ta prostor, dasi smo si sami želeli drugega. Iskrena hvala tudi vsem, ki so prispevali v denarju. Ker želimo račune zaključiti, prosimo vpladno vse, ki so bili z nabiranjem zaposleni, da položijo svoje račune. — »Soča« Matica v Ljubljani.

Pri ljudeh »nagnjenih k maščobi«, se izkaže naravna »Franz-Josefova« grenčica kot zanesljivo in prijetno učinkovito sredstvo za izboljšanje, ki se more tudi dolgo uporabljati brez posebne diete. »Franz-Josefova« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralnimi vodami.

Ugi. reg. št. 10. 455/30

* Nekateri kitice v pesmi g. dr. Ivana Laha, ki smo jo objavili včeraj, so bile zamenjane in jih je treba zvrstiti po toku dogodka, ki jih pesem opisuje. Na to opozarjamo zlasti one, ki bi jim utegnili dr. Lahova pesem poslušati za deklaracijo ali recitacijo ob spominskih slovesnostih za pokojnim prezidentom Osvoboditeljem.

* Novi grobovi. V Ljubljani je umrla gospa Olga Tancigova, soproga svetnika državnih železnic. Vozno soprogo in mater bodo jutri ob 14. spremenili iz Herbersteinove ulice 4. k večjemu počitku. — Nadalje je umrl v Ljubljani g. Avgust Mencej, pasarski mojster. Ugodnega pokojnika bodo jutri ob 16. spremenili izpred bolnišnične mrtvašnice. Izpred mrtvašnice veže na Vidovdanski cesti pa bo jutri ob pol 17. pogreb g. Franca Kumarja, vlakovodja v pokopju. — Pokojnim blag spomin, želimo naše iskreno sožalje!

* Razpis književnih nagrad. Mladinska matica razpisuje 3 književne nagrade v višini 3000, 2500 in 2000 din. in sicer za: a) povest, ki bo primerna za otroke od 9. do 14. leta. Obseg: cca 6 tiskovnih pol rednih izdaj Mladinske matice; b) za knjigo primerno za otroke od 6. do 9. leta, ki je lahko slikanica, povest ali pravljica, v vezani ali nevezani besedi. Obseg 4 do 5 tiskovnih pol. c) Za knjižico realne vsebine. Obseg 5 tiskovnih pol. Nagrada bodo samo dela, ki so primerna za tisk. O višini nagrade pa bo odločevala samo kvaliteta, ne glede na to, ali je delo pisano za realno knjižnico, za zreljšo ali mlajšo otroke. Avtorji nagradnih del prejmejo tudi običajen honorar. Sprejemajo se le tipkani rokopisi, ki naj ne vsebujejo psevdonimov. V zaprti koverti pa naj bo ime in naslov avtorja. Rokopise sprejema do 1. januarja 1938. Mladinska matica v Ljubljani, Franciškanova ulica 6-1. Kjer se dobijo tudi vse podrobnejše informacije.

* Lep lovski pes, temno rjav se je zataknel. Dobi se na občini v Trzinu.

* Tovarna JOS. REICH sprejema mehko in škropljeno perilo v najlepšo izdelavo. 3

Zadnja pot direktorja Marolta

Ljubljana, 21. septembra.

Prehitro je prišlo. Nandeta Marolta, vzornega poštenjaka, smo danes spremenili na njegovi zadnji poti. Pokopali smo dobrega Sokola in vzgojitelja, kremenito značajnega prijatelja. Res škoda, da gredo naši najboljši tako hitro drug za drugim. — Kar cela vrsta jih je, močno jih bomo pogrešali. Direktorja Nandeta Marolta še posebej. Zavrtna bolezen mu je vse prehitro zaključila njegovo življenjsko bilanco. Vsi so ga imeli radi, vsakdo, ki ga je kdaj srečal v življenju. Sentimentalen ni bil, morda celo malo tršat, toda vedno odkrit, v vsem svojem javnem delovanju absolutno pošten in dosledno značajen. Zato so se njegovi Taborjani, pa tudi učiteljski in profesorji in vsi, ki so ga poznali, tako težko poslovili od njega.

V sončnem popoldnevu se je pričel ob treh pomikati izpred Sokolskega doma na Taboru velik žalni sprevod. Starosta Sokola I. na Taboru br. ing. Lado Bevc se je potem, ko so Sokoli v krojih in s sabljami prinesli krsto pokojnega podstaroste in odličnega sokolskega delavca iz taborške dvorane na stopnišče, poslovlil od njega z izbranimi besedami, v katerih je tolmačil veliko izgubo, ki je zadela Sokola I. Sokoli so ga zelo cenili, ker je bil vseskozi značajen pripadnik velikih idealov, za katere je tudi mnogo žrtvoval. Spremlili so ga zato na njegovi zadnji poti v zelo velikem številu, na čelu močno odposlanstvo v krojih s celotnim društvom in župnim vodstvom. Odlikovancu z redom Sv. Save IV. stopnje in rezervnemu častniku je izkazala zadnjo čast četa vojakov z zastopstvom oficirskega zbora in častno stražo ob krsti. Godba Sokola I. je ves čas spremljala žalni sprevod z žalostinkami. Pevski zbor učiteljskih in brezposelnih učiteljskih abiturientov, ki jih je vodil G. Repovš, je pred Taborom z »Vigredjo«, ob grobu pa še z dvema pesmima, med njima njegovo najljubšo »Gozdič je že zelen«, izkazal svojo direktorju zadnjo počastitev. V sprevodu je bil poleg Sokolstva v krojih in civilu ter številnih sokolskih praporov in vojske celoten profesorski zbor učiteljskega in menda vseh ostalih srednješolskih zavodov z direktorji na čelu. Direktorja Marolta so spremlili še mnogi drugi odlični predstavniki naših oblasti, stanovskih in kulturnih organizacij, tako da je žalni sprevod močno narasel.

Pred pokopališko cerkvijo je za mimohod zaigrala sokolska godba zadnjič žalno korakno, vojaki pa so ob spuščanju krste v grob oddali častno salvo. Strumno so zadnjičkrat s pozdravom na levo izkazale sokolsko pozornost zbrane čete Sokolov, nakar so k grobu pristopili prof. Grafenauer, prof. Kolar, učiteljski Slapšak in odposlanec domačega sokolskega društva iz Sodražice, da se poslovo od pokojnega direktorja Marolta. Prof. Grafenauer je občutno tolmačil žalost vseh stanovskih tovarišev — profesorjev, ki izgubljajo draga tovariša in poštenega borca za njihove pravice. Prof. Ivan Kolar, ki poučuje na učiteljski, pa je v klenih besedah orisal pokojnega direktorja kot človeka, ki je mnogo trpel in se mnogo boril, a je vselej kljub svojem ugodnemu mestu ostal človek, ki razume bol in tegob reveža in mu je vselej hotel pomagati. Za študente ali profesorje je bil vedno uslužen predstojnik in korekten tovariš. Ko je prišel kot mlad suplent za zavod, odkoder se je zdaj za vedno poslovil od njega kot njegov šef, so mu tedanji oblastniki odkrito povedali, da za ljudi njegove vrste ni dosti mesta. On pa je vztrajal, ne da bi se kdaj za borbo poslužil najmanjšega nepoštenega sredstva. Zato se z največjim spoštovanjem poslavljajo od njega, ki je bil tako skromen, da bi mu verjetno niti ne bilo prav, če bi vedel, da velja iskrena hvala njemu — poštenjaku in značaju. — Učiteljski Slapšak je enako zelo občutno orisal lik pokojnega direktorja, zatem pa so ob zadnjem pozdravu sokolskega rojaka iz Sodražice pričele padati na krsto prve cvetke, ki jih je prinesla direktorju Maroltu v slovo nežna šolska mladina iz vadvnice.

Se zadnje povelje sokolskim četam, praporci se sklonijo nad preranim grobom, in že se prične razhajati številni pogrebi, ob grobu pa žalostna joče vdova s sinom sedmošolcem Markom. Sonce počasi tone za obronke gor. Direktor Nandeta Marolt je našel svoj mir. Pogrebi se vršajo od groba žalostni, vendar z zavestjo, da svetli vzori tako značajnih ljudi, kakršen je bil direktor Nandeta, vendarle ostanejo živ in v vzpodbudo novemu rodu, ki mora iskati vzgledov med najboljšimi. Tam je direktorju Maroltu očuvano častno mesto.

* Posebni vlak v Metliko na veliko revijo vojaških čet ob sklepu manevrov. V nedeljo 26. t. m. organizira na pobudo od mnogih strani »Družnizve« v Ljubljani Sv. Petra nasip 17. Odhod iz Ljubljane ob 4. povratek iz Metlike ob 20. cca z izkaznico 48 din. Vlak bo vozil le, če se pripravi dovolj potnikov. Prijave v društveni pisarni danes ob 7. do 20. in jutri ob 7. do 10.

KINO IDEAL
Lillian Harvey — Willy Fritsch
Paul Kemp
v veselem filmu
»OTROCI SREČE«
Danes ob 16., 19. in 21.15 uri

* Danilo Šapla in mestno poglavarstvo. Od mestnega poglavarstva smo prejeli na članek, ki smo ga objavili 5. septembra ob smrti ravnatelja g. Danila Šapla, naslednje pojasnilo: Ni res, da bi bila proti pokojnemu gospodu Šaplu naperjena kaka neodgovorna gonja, kateri da je bil zadnji čas izpostavljen zavoljo svojega dela v magistratni službi in ki mu je po mnenju omenjenega članka izpodkopavala škožo zdravje. Mestno poglavarstvo ljubljansko je v ložilo na državno tožilstvo ovadilo, in to v mesecu maju 1936 zaradi nerodnosti, ki so se dogajale na mestnem pogrebnem zavodu, ko je bil pokojnik še ravnatelj zavoda. Vso zadevo je imelo nato v rokah redno sodišče. Pokojnik je v zadnjem času vložil na mestno poglavarstvo celo več prošelj, katere so bile zanj vse ugodno rešene ter se je pokojnik za izkazane mu usluge tudi vselej topla zahvalil. Zato o kaki neodgovorni gonji proti pokojniku nikakor ne moremo govoriti.

* Ostanek Aškercove ceste bodo asfaltirali. Potem ko so podri Jelačinovo hišo na Emonski cesti št. 6. nivelirajo sedaj delavci teren za podlago cestišča. Pripravi so že obilico gradbenega materiala. Tudi trdnica Anton Res iz Zagreba, ki bo izvršila asfaltiranje, se je že pojavila. Na Emonsko cesto so zavozili že visoke kupe drobnih kock.

* Izginil je star laški napis. Starejši Ljubljančan se dobro spominja znane Tenentejeve gostilne v Gradaški ulici št. 10 v Krakovem. Tod je nad 50 let krčmaril in trgoval iz Trsta došli Rudolf Tenente, ki je prišel kot mlad dečko učiti v trgovino K. Puppo v Kranj, pozneje pa se priženil v Krakovo. Naeleduje mu g. Ignacij Vehar, ljubljanski mešan in mizarski mojster, ki je prostore precej preuredil in moderniziral.

Dr. Tavčar-Konvalinka
od 24. do 30. t. m.
NE ORDINIRA.

* Društvo »Tabor«. V četrtek, 23. t. m. bo v realni kemisti predavalnici v Vegovi ulici ob 20.30 redni članski sestanek. Predaval bo književnik g. Ivo Grahov o temi: Organizacija duhovnega sveta in kultura. Člani, udeležite se polnoštevno! Vabljeni tudi prijatelji društva.

* Nesreča na kolodvoru. Včeraj so pripeljali v bolnišnico 47-letnega brezposelnega delavca Antona Zgajnarja, stanujočega v Domžalski ulici. Na tovornem kolodvoru je imel nekaj priložnostnega dela, pa je tako nesrečno padel z voza, da je dobil hude poškodbe po glavi.

* Rjava boša se je izgubila včeraj med 3/4 na 12. in 16. uro na poti od franciskanske cerkve po Tivolskem parku mimo Čada na Rožnik. Najditelj naj jo prinese proti nagradi na upravo »Jutra«.

Iz Celja

* Na dan pogreba prezidenta Masaryka je bila včeraj večina celjskih poslopij v žalnih zastavah, nekateri zakrknjeni pa očitno niso smatrali za potrebno, da bi bili na videz način počasti spomin velikega pokojnika. V celjskih šolah so bila dopolne predavanja o Masaryku. Dan je bil pouka prost.

* Huda nesreča zaradi viharja. V ponedeljek okrog 13. je prihrumela nad Celje in okolico kratka nevihta z močnim viharjem in nalivom. Na Bahnem pri Celju je nevihta presenčila 42-letnega posesnika Gregorja Srebotnika iz Skal pri Valenju, ko se je vozil s kolesom po cesti. Stopil je pod bližnje gospodarsko poslopje, ki ga pravkar gradi g. Anon Fazarine, posestnik v Ipavčevi ulici. Poslopje je bilo že pokrito z opeko in dogotovljeno v surovem stanju. Delavci, ki so bili zaposleni pri gradnji gospodarskega poslopja, so se pred nevihto zatekli v uto poleg poslopja. Ko je Srebotnik vedril pod poslopjem, je pribehal silen vihar in podl gospodarsko poslopje. Streha, na kateri je bilo okrog 8.000 opek, se je vdala, nato se je porušilo še tramovje in vse skupaj je zgrmel na zemljo ter pokril Srebotnika, ki se ni mogel več umakniti, pod seboj. Delavci, ki so vedrili v uto, so prihiteli Srebotnika na pomoč in ga izrekli izpod tramovja in opeke. Nesrečnež je imel namolomno hrbtenico ter hude poškodbe na tilniku in prsih. Prepeljali so ga takoj v celjsko bolnišnico. Njegovo stanje je resno. Škola, ki jo je povzročil vihar na gospodarskem poslopiju, znaša okrog 40.000 din. Tramovje, ki se je zrušilo na Srebotnika, je tudi uničilo njegovo kolo. Tudi na Ostrožnem je bil vihar tako močan, da je podrl konja, ki je stal pred Velenškovo kovačnico. Konj pa je ostal k sreči nepoškodovan.

* Zrtve neznane napada. V nedeljo je neznan možki pred Lohnikarjevo gostilno v St. Rupertu pri Braslovah zagnal v 43-letnega kovaškega mojstra Alojza Pirnata iz Braslov litrsko steklenico in ga močno poškodoval po glavi. Pirnat se zdravi v celjski bolnišnici.

* Brezposelnost. Pri celjski borzi dela je bilo 20. t. m. v evidenci 256 brezposelnih (185 moških in 71 žensk) nasproti 286 (217 moških in 69 žensk) dne 10. t. m. **KINO METROPOL**, prinaša danes na splošno željo zadnjičkrat reprizo filma »CONDOTTIERI« (Luis Trenker).

Iz Maribora

* Mariborska mladina T. G. Masaryku. Včeraj so tudi mariborske šole počastile spomin T. G. Masaryka. Šolska mladina je s pozornostjo sledila predavanjem o veliki osebnosti T. G. Masaryka. Dan je bil pouka prost.

* »Neodvisnost«. Prosvetna zveza, kakor smo je svoj čas poročali, je ljubljanska Prosvetna zveza vložila po svojem zastopniku dr. Schaubachu tiskovno tožbo proti odgovornemu uredniku tujakšnje »Neodvisnosti« zaradi članka, ki je izšel v navedenem tedniku dne 27. marca pod naslovom »Dajte slovenskemu ljudstvu dostojen slovenski radio«. O zadevi je razpravljaj včeraj dopolne mariborski mali kazenski senat, ki mu je predsedoval s. o. s. dr. Tombak. Urednik je bil obsojen na 10 dni zapora, na 250 din denarne globe, 250 din materialne škode pogojno za dobo 3 let ter na objavo sodbe v »Neodvisnosti«.

* Tezenski protest. Te dni so imeli sestanek tezenski posestniki, ki so prizadeji po novem regulacijskem načrtu o »zasčitnem« pasu za Maribor in okolico. Sklenili so, da bodo zahtevali gotove korekture v tem regulacijskem načrtu, da ne bodo preveč oškodovani in da lahko parcellirajo svoja zemljišča.

* Bolezen vzrok prostovoljne smrti. V Selčici ob Muri so našli obesenega 42-letnega tovarniškega delavca Josipa Harca. Kakor pravijo, je Harc bolehal na jetiki in je iz obupa zaradi neozdravljive bolezni sel prostovoljno v smrt. Zapuščena žena in dva nepreskrbena otroka.

* Razburljiv dogodek na Kalvariji. Košaki orožniki so aretirali 17-letnega Ivana H. iz Košakov. Aretirane je namreč poznal, da je pred dnevi navajal na Kalvariji iz gozla na hčerko nekega tujakšnjega zdravnikarja in ji sklapal napravit silo, kar se mu pa ni posrečilo, ker se ga je deklet krepko ubranilo. Dekle se je namreč v družbi z neko tovarišico sprehajalo po Kalvariji. Dogodek je zbuil med mariborskimi stari umljivo vznemirjenje. Aretiranega Ivana so izročili sodišču.

* Opozorjamo našo javnost na žalni koncert, posvečen spominu blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zednitelja, ki bo 8. oktobra zvečer v tujakšnji franciškanški cerkvi. Sodelujejo virtuozi F. Brandlova, organist B. Arnič iz Ljubljane in pevski zbor društva »Jadrane«.

KINO
TEL. 21-24
MATICA
Najboljši varietejski film
KRALJ ARTISTOV TRUXA
La Jana

TEL. 27-30
SLOGA
Marija Andergast v svoji najlepši vlogi
TRIJE SNUBICI
UCITELJICE KRISTINE
Hans Söhnker, Fritz Kampers

TEL. 22-21
UNION
Premiera velikega francoskega filma
BACCARA
Tragedija junaka iz svetovne vojne.
V glavnih vlogah: Marcela Chantal,
Jules Barry, Lucien Baroux

Predstave danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri

* V potok, ker se ni vdala... V bližini Zervaja je 25letni pekovski pomočnik Milan R. v gozdu nagovarjal 21letno slaboumno žensko k intimnosti. Ker pa ni hotela ženska o tem ničesar slišati, jo je R. zgrabil in jo vrzel v Mežo. Voda je žensko precej daleč odplavila, pa so jo ljudje v zadnjem hipu rešili sigurne smrti. R. so orožniki aretirali ter ga prepeljali v zapore tujakšnjega sodišča.

* Policiji se je danes posrečilo, da je izsledila in aretirala družbo prijateljev, ki so pred dnevi z avtomobila izpred hangarja na Tezmem ukradli ženi mariborskega industrijskega Šonskega za 40.000 din zlatnine. Policija je ukradeno zlatnino našla v betnavskem gozdu in jo vrnila lastnici. Mladoletni tatitci so bili izročeni sodišču.

Iz Murske Sobotice

* Uspel »Prekmurci« v Murski Soboti. Bilo je mnogo tekanja sem in tja, vladala je velika nervoznost. Klub prekmurških akademikov je topot želez zbrati na odru v veliki dvorani sokolskega doma vse mlade prekmurske pisatelje in pesnike, pa naj bodo tega ali onega prepričanja in gledanja na svet. Slo mu je predvsem zato, da po dvajsetih letih skupnega življenja s Slovenci položijo Prekmurci račun, pokažejo kaj so doprinesli skupnosti slovenske kulture. In res so se v soboto zvečer zbrali v Sokolskem domu tako publika, kakor recitatorji. Ne vsi, kajti gotova skupina je klub svojemu privoljenju, da recitira, v poslednjem trenutku odstopila. Srednješolski burno ploskajo, ko njihov tovariš koraka proti odru. France Sebanjič je izrazil lirski, teme njegovih pesmi so sedmošolske, včasih zavzeti iz rim in verzov nekaj, kar spominja na Zupančiča, toda njegova lirika es stopnjuje v obupen, pretež krič po kruhu. Ivan Šiftar riše težo rudarskega življenja. On je pred maturo. Njegove pesmi in črtice so socialne. O težkem življenju prekmurskega ljudstva govorijo vsi ostali referati, spisi in pesmi — od Katje Spurove preko Miška Kranjca do jurista Godine. Težki so problemi, ki težijo to zemljo. Kako prehraniti prenaseljeno prebivalstvo? Kako zmanjšati bedo, ki postaja iz leta v leto neznosnejša? Pogledite malo po Ljubljani, Mariboru, Ptuj in drugje, kako in ob česa živi prekmurški študent! Ta obmejna zemlja nam je dala Miška Kranjca, zdaj so se nam predstavili novi talenti, ki slikajo življenje v njej. Recitacijski večer je bil dokaz dela, dokaz, da v Prekmurju žive nadarjeni mladi ljudje, ki hočejo ustvarjati za skupno slovensko kulturo.

* Velika tombola Sokolskega društva. Sedem koles. Vsi jih hočejo. Vsi so prišli zaradi teh sedmih koles. A dajejo jim navadne porcelanaste krožnike in šalice. Celo dvorišče Sokolskega doma in cesta pred njim je nabito polna ljudi. Skozi okno pokažejo včasih kolo, takrat se glave okrenejo tja in oči poželijo gledajo zeleno se svetlikajoče kolo. Dente ga nazaj notri! — vpijejo ljudje, v strahu da ga ni že dobil kdo drugi in da bodo oni morali praznih rok domov. To je velika tombola: sedem koles za glavne dobitke. To vleče. V procesijah romajo ljudje peš in na kolesih v Soboti. Iz vseh vasi. Sedem biciklinov. Roke trepetajo, ko prečrtavajo številke. Mišice na licih podhrtevajo od napetosti, od pohlepne želje za biciklinom.

Iz Ptuja

* Zvočni kino Ptuj. V sredo, 22. t. m. in četrtek 23. t. m. okrajkrat ob 20. uri: »Moja pesem — moje življenje«. V glavni vlogi B. Gigli, Isa Miranda. Za dodatek predvajamo ob sredah in četrkih Merkurjev tednik.

Vremenska poročila

Dozvedno vreme v septembru po stoletnem koledarju
Dan je dolg 13 ur 46 minut do 11 ur 46 minut in se do konca meseca skrči za 1 uro 40 minut

S. 22. Mavricij	vedro, stanovito jensko vreme s hladnimi nočmi
C. 23. Tekla	
P. 24. Marija D.	
S. 25. Kamil	
N. 26. Ciprijan	deževno, prav malo sonca
P. 27. Kozma	
Z. krajec ob 6.43	
T. 28. Venceslav	
S. 29. Mihael	
C. 30. Jerko	
Hieronim	razjasnitev za nekaj dni

Poročilo Meteorološkega zavoda na univerzi

21. septembra
Ljubljana 7. 761.8, 10.6, 93. E1, 10, dež, 0.8.
Maribor 7. 761.2, 9.0, 95, N1, 5, —, —;
Zagreb 7. 761.3, 13.0, 90, 0, 8, —, —;
Beograd 7. 761.9, 16.0, 95, 0, 6, —, —;
Sarajevo 7. 762.0, 10.0, 95, 0, 6, —, —;
Skopje 7. 761.3, 17.0, 90, 0, 4, —, —;
Kumbar 7. 759.7, 19.0, 90, N2, 6, dež, 2.0;
Split 7. 760.4, 19.0, 70, NE3, 6, —, —;
Rab 7. 761.7, 15.0, 80, NE3, 7, dež, 2.0.
Temperature: Ljubljana 19.8, 10.0; Maribor 27.0, 8.0; Zagreb 22.0, 11.0; Beograd 30.0, 13.0; Sarajevo 25.0, 9.0; Skopje 31.0, 15.0; Kumbar —, 15.0; Split 24.0, 17.0; Rab —, 14.0.

Žrebanje Državne razredne loterije v novem 35. kolu bo v Ljubljani

Vsako bo lahko prisostvoval igri petega razreda, v kateri se žreba

MILIJONSKI DOBITKI

Kdor se želi udeležiti igre v tem kolu, naj kupi srečko pri

ZADRUŽNI HRANILNICI V LJUBLJANI

Dalmatinova ulica 6

Gospodarstvo

Pred važnimi odločitvami v italijanski trgovinski politiki

Sklenitev gospodarske pogodbe z Jugoslavijo zahteva redukcijo preferiranega uvoza iz Avstrije in Madžarske v Italijo

Pred dnevi smo na tem mestu obširno poročali o informacijah dunajskega gospodarskega tiskarstva »Die Börse«, ki je objavil daljši članek, v katerem napoveduje spremembo gospodarskega sistema rimskih protokolov, in sicer v zvezi z ureditvijo italijansko-jugoslovenskih odnosov. Po informacijah omenjenega lista je Italija baje že odpovedala Madžarski in sporazumu o kreditnih ugodnostih (prikritih preferencah). Avstrijo pa je obvestila, da bo tihi sporazum prav tako odpovedala.

Tednik »Die Börse« je bil zaradi gornje članka zaplenjen. V inozemstvu so njegove informacije vzbudile največjo pozornost. Na Dunaju zatrjujejo, da so pretirane vesti lista »Die Börse«, ki stoji blizu čeških krogov. Sedaj prinaša dobro informirana »Frankfurter Zeitung« daljši članek pod naslovom »Italija—Avstrija—Madžarska«, v katerem pravi med drugim naslednje:

O ozadju senzacionalnih informacij, ki jih je objavila »Die Börse« se danes lahko reče, da gre vendar za dogodke dalekosežnega pomena. Čeprav zatrjujejo na Dunaju, da ne more biti govora o odpovedi ali o razrahljanju političnega in gospodarskega sistema rimskih protokolov sprito okolnosti, da trgovinska pogodba med Italijo in Avstrijo ni odpovedljiva, je vendar jasno, da pripravljata Italija v odločilnem trenutku načelno spremembo obstoječih pogodbenih odnosov. Po avstrijskih nazorih skuša Italija iz dveh važnih razlogov doseči spremembo teh odnosov. Gre predvsem za razloge deviznega gospodarstva, ki narekujejo Italiji revizijo izjemnih določb sporazuma o plačnem prometu in kreditnih ugodnostih prikritih preferenc. Ze pri gospodarskih pogajanjih v juniju je Italija skušala, kakor se je sedaj izkazalo, doseči likvidacijo teh izrednih ugodnosti. Avstrijskemu ministru dr. Schüllerju pa je takrat uspelo, da je dosegel podaljšanje sporazuma o plačnem prometu in kreditnih ugodnostih do junija 1937; obenem pa je bilo sklenjeno, da se še letos v jeseni prične pogajanja glede ureditve celotnega kompleksa vprašanih plačilnega prometa in prikritih preferenc za dobo, ki bo nastopila po juniju 1938. Sporazum o kreditnih ugodnostih pa predstavlja le del gospodarskih dogovorov med Italijo in Avstrijo, ki slonijo na neodpovedljivi trgovinski pogodbi z odprtimi preferencami, na sporazumu o kontingentih in 15 posebnih sporazumih, kamor spada tudi omenjeni sporazum o kreditnih ugodnostih odnošnih prikritih preferenc. Vsi ti sporazumi ostanejo v veljavi do junija 1938. Zato je po avstrijskem mnenju konec letošnjega leta kot termin za likvidacijo teh ugodnosti preuranjen.

Težkoče pri avstrijskem izvozu v Italijo so se pričele pred enim letom po devalvaciji lire. Takrat je Italija dala Avstriji važno koncesijo, da ostanejo navzle devalvaciji lire pogodbene ugodnosti neokrnjene. To pa je bilo mogoče le na ta način, da se je Avstrija zavezala, da bo za izravno znanega aktivnega salda v prometu z Italijo prevzela namesto plačila avstrijske vrednostne papirje mednarodnih posojil, ki so bili svoji čez emitirani v Italijo in so jih morali italijanski imetniki prisilno oddati. Tako bodo kmalu vsi avstrijski državni papirji, ki so prej krožili v Italiji, prišli v Avstrijo. Trenotke ko bo izbrana možnost nadaljnega kritja salda s temi državnimi papirji pa bo nastopil pred junijem 1938. Od tedaj bi morala Italija presežek uvoza iz Avstrije plačati v devizah. Sprito napetega deviznega položaja pa se hoče Italija temu na vsak način izogniti. Obenem smatra, da nadaljno vzdrževanje finančnih koncesij nasproti Avstriji ni več potrebno, ker lahko avstrijski izvozniki sedaj dosežejo v Italiji ugodnejše cene.

Drugi važni razlog, ki ga navajajo Av-

striji za italijansko prizadevanje po likvidaciji posebnih ugodnosti, pa je novi trgovinski sporazum med Italijo in Jugoslavijo, po katerem dobi Jugoslavija od Italije iste trgovinsko-politične ugodnosti, ki jih daje katerikoli tretji državi. Če bi Italija nadalje obdržala sedanje izredno preferenčno postopanje nasproti Avstriji in Madžarski, mora enake koncesije nuditi tudi Jugoslaviji. Zato skuša ugodnosti reducirati v obsegu, da lahko potem te preference prizna tudi drugim državam. O bodočih pogajanjih za spremembo sistema preferenčnih ugodnosti je danes težko kaj reči. Ze danes pa je skoro gotovo, da bo avstrijsko-italijanski sporazum o kreditnih ugodnostih odnošnih o prikritih preferencah v odločilnih točkah spremenjen. Morda bodo načelno spremenili tudi nadaljne sporazume, da se olajša devizna bilanca Italije in da se glede na italijansko pogodbo z Jugoslavijo doseže boljše razdelitev celotnega italijanskega uvoznega preseška. Avstriji morajo prodvsem računati s tem, da bo prišlo do ostre redukcije, če ne bo popolne likvidacije prikritih preferenc. Slatišče Madžarske je v tem pogledu manj ugodno kakor slatišče Avstrije in bo Madžarska zaradi sprememb, ki se pripravljajo tudi težje prizadeta. Sporazum o kreditnih ugodnostih med Madžarsko in Italijo bo menda potekel že ob koncu letošnjega leta, po drugih informacijah celo ob koncu septembra t. l. Vrh tega je v razmerju med Italijo in Madžarsko važen tudi razlog, da Italija nima madžarskih državnih papirjev, ki bi jih lahko odstopala Madžarski namesto plačila uvoznega preseška. Ta uvozni presežek že sedaj obremenjuje italijansko devizno bilanco.

Računati je s tem, da bo Italija skušala doseči z Madžarsko neke vrste prehodni režim, nakar bo prihodno spomlad na novo uredila odnose z Avstrijo in Madžarsko istočasno. V Avstriji priznavajo, da Italija s tem izvaja le nujne konsekvence, ki izhajajo iz njenega gospodarskega položaja. Seveda pa to tudi pomeni, da se bo bistveno spreminilo eno osnovnih gospodarskih načel rimskih protokolov, namreč razširjenje italijanskega trga za avstrijsko in madžarsko blago. S tem bo najbrž zaključena doba nenavadno velike pomoči, ki jo je Italija nudila v letih najhujše krize avstrijskemu in madžarskemu gospodarstvu. Važne panoge avstrijskega in madžarskega gospodarstva bodo občutile pomanjkanje do sedanjega razmeroma znatne pomoči, pri izvozu v Italijo (v Avstriji bo najbolj prizadet izvoz lesa, v Madžarski pa izvoz žita in živine). Navzle temu kažejo v avstrijskih krogih precej razumevanja za gospodarske in finančne potrebe Italije, ki je zaradi abesinske vojne in splošnega in svetovno-političnega napetega položaja prisiljena, iskati največje finančno in gospodarsko koncentracijo in v zunanji trgovini izravnavo bilance z vsako posamezno državo. Temu prizadevanju pa nasprotuje visoka pasivnost italijanske trgovine med Avstrijo in Madžarsko. Razumljiva želja Italije, da poveča svoj izvoz, je bil končno tudi eden izmed razlogov za sklenitev gospodarske pogodbe z Jugoslavijo, ki zahteva na drugi strani redukcijo preferiranega uvoza iz Avstrije in Madžarske. To je ozadje sedanjih prizadevanj Italije. O odpovedi celotnega sistema rimskih protokolov od strani Italije seveda ne more biti govora, kakor se tudi v političnem razmerju med Avstrijo in Italijo ni prav nič spremenilo.

V zvezi z gornjimi informacijami lista »Frankfurter Zeitung« je tretja omenila, da znaša vrednost preferenčnih ugodnosti, ki bi jih ni dobili od Italije na podlagi priznanja enakih ugodnosti, kakor jih sedaj uživata Avstrija in Madžarska, okrog 30 milijonov Din na leto, kar prestavlja povprečno 5,6% predvidene vrednosti našega izvoza v Italijo.

Stanje Narodne banke

Zadnji izkaz Narodne banke od 15. t. m. zaznamuje malenkostno povečanje zlate podlage za 0,9 na 1693,1 milijona Din (lani 1548,5). Devize izven podlage pa so se povečale za 10,0 na 743,1 milijona Din (lani 566,3). Zalega kovancev denarja v niklju in srebru je za malenkost narasla na 369 milijonov, tako da je bilo 15. t. m. v obtoku za 835 milijonov Din kovancev (lani za 850 milijonov). Menična in lombarдна posojila so sicer nazadovale za 9,4 na 1580,3 milijona Din (lani 1645,7), vendar pa so ponovno znatno narasla razna aktiva, kjer se sedaj knjižijo tudi razna posojila; ta postavka se je povečala za 42 na 1706 milijonov Din (lani 654), samo od začetka julija pa je narasla za 582 milijonov.

Obtok bankovcev se je v drugi četrtini septembra zmanjšal za 52,2 na 5808,1 milijona Din in je bil pri tem stanju obtok bankovcev za 663 milijonov Din večji nego lani in za 1581 milijonov večji nego pred tremi leti, ko smo imeli najnižji obtok bankovcev. Ponovno so narasle obveznosti na pokaz za 98,9 na 2308,4 milijona Din (lani 1595), predvsem zaradi naraslih privatnih žirovnih vlog, ki so se povečale za 63 na 1311 milijonov (lani 809).

Vrednost zlatega zaklada skupaj z otičelno premijo je znašala 15. t. m. 275,7 milijona Din, kar predstavlja kritje obtoka bankovcev in obveznic na pokaz v višini 26,80% nasproti 26,94 pred enim tednom in 29,52% pred enim letom.

Gospodarske vesti

Telefonski kabel Maribor—Beograd bo stal 300 milijonov. Poročali smo že, da bo na podlagi tretje licitacije, ki je bila pretekli teden, dobila dobavo telefonskih kablov za progo Maribor—Zagreb—Beograd najbrž tvrdka Siemens Halske. Gre za sporazumno ponudbo, pri kateri je zainteresirana tudi ameriška firma Standard Electric in še neki konzern. Stroški za dobavo in polpočetje kablov bodo znašali 1.029.000 angleških funtov, to je okrog 244 milijonov Din. Pri tem pa niso vračunani zemeljska dela, ki jih bo država izvršila v lastni režiji. Pošto ministristvo je pooblašeno, da si v ta namen poišče posojilo v višini 300 milijonov Din. O oddaji te licitacije bo še sklepalo pošto ministristvo, za njim državni odbor za nabavke, ekonomsko-financični odbor ministrov in končno ministrski svet.

Stanje Državne hipotekarne banke. Kakor druga leta, so tudi letos likvidna sredstva Državne hipotekarne banke v avgustu nazadovale, in sicer od konca julija za 99,4 na 635,8 milijona Din; vendar pa so pri tem stanju še vedno znatno večja nego lani, ko so ob koncu avgusta znašala le 467,9 milijona Din (lani 1935. 406,1, leta 1934. 243,9, leta 1933. 101,2). Hipotekarna posojila so se nekoliko zmanjšala 3008 milijonov Din (lani 2070). Ponovno pa so znatno narasla komunalna posojila, ki so se samo od julija do avgusta povečala za 194 milijonov Din in znašajo sedaj 1313 milijonov (lani 829, predlanskim 649). Pri ostalih postavkah ni večjih sprememb, le lombarдна posojila so se zmanjšala za preko 20 na 54 milijonov (lani 123), mdatem ko se je dolg finančnega ministristva v letu avgusta ponovno dvignil za 79 in 778 milijonov (lani 653). Na pasivni strani so hranilne vloge na knjižice od konca julija za malenkost nazadovale, in sicer za 4 milijone, tako da so znašale ob koncu avgusta 1343 milijonov (lani 1187). Tudi vloge po tekočih računih so nekoliko manjše in so v teku avgusta nazadovale za 95,4 na 677 milijonov (lani 421). Ponovno pa so narasli fondni in kapitalni javnih ustanov, in sicer za 22 na 2333 milijonov (lani 1917).

Načrti zakonov in uredb pred finančnogospodarskim odborom ministrov. Te dni so v gospodarsko finančnem odboru ministrov razpravljali v raznih načrtih zakonov in uredb. Obširna je bila razprava o načrtu rudarskega zakona, in sicer na podlagi referata ministra za šume in rudnike. V razpravi je bil tudi načrt uredbe o povišanju uradniških prejemkov. Vodilni uradniški finančnega ministristva so dobili nalog, da ponovno redigirajo ta načrt uredbe v smislu diskusije in sklepov na seji gospodarskega finančnega odbora ministrov.

Ameriško-angelski kredit za Francijo. Iz Londona poročajo, da bosta Anglija in Amerika nudili Franciji večji kratkoročni kredit za ureditev valutnih razmer. Angleški državni podsekretar Phillips je odpotoval v New York zaradi pogajanj z ameriškim zakladnim uradom o vprašanju kratkoročnega kredita Anglije in Amerike za Francijo. Gre za posojilo v išni 100 milijonov funtov (okrog 24 milijard Din). Polovico naj bi dala Anglija, polovico pa Amerika. Vrh tega bo Anglija pristala na prolongiranje kratkoročnega kredita 40 milijonov funtov, ki bi ga morala Francija vrniti ob koncu letošnjega leta.

Uporaba umetnega bombaža v Nemčiji. Produkcija umetnega bombaža (Zell-

wolle) se v Nemčiji nadalje naglo dviga. Ze od lanskega leta obstoja predpis, da se mora pri bombažnih tkaninah uporabiti 16% umetnega bombaža. Glede na povečano kapaciteto naprav za produkcijo umetnega bombaža so sedaj ta odstotek dvignili na 20%. Na svetovnem trgu volne se opaža v zadnjem času oslabilitev cen, ki jo pripisujejo v strokovnih krogih spremenjeni strukturi potrošnje. Umetni bombaž se danes v mnogih državah meša z naravno volno. Sploh je produkcija umetnih vlaken zelo napredovala, tako da se že močno občuti vpliv na trgu naravnih tekstilnih vlaken. V strokovnih krogih poudarjajo, da so države evropske celine še leta 1932 prevzele 65% izvoznega preseška glavnih produkcijskih držav za volno. Leta 1935. pa je ta delež padel na 30%. Zato so producenti naravne volne nedavno ustanovili mednarodno organizacijo v zaščito naravne volne. Ker postajajo umetne tekstilne surovine vedno cenejšev primeri z naravnimi surovinami, naj bi se produkcijski stroški naravnih surovin znižali, obenem naj bi se zboljšala kvaliteta.

Borze

21. septembra

Na ljubljanski borzi so se danes v privatnem kliringu trgovali avstrijski šilingi po 8,46. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8,45 (v Beogradu po 8,4382), v angleških funtih pa 238 in v grških bonih po 30,25, medtem ko so se klirinske nakaznice na lire nudile po 1,95. Nemški čeki stanejo v Ljubljani 12,84, v Beogradu 12,82 in v Zagrebu 12,84, odnosno za konec oktobra 12,7750 in za 15. november 12,7250.

Na zagrebškem efektivnem tržišču se je vojna škoda okrepila za nekaj točk in je danes notirala 412 — 413. Do prometa pa je prišlo le v 8% Blairovem posojilu po 94 in 94,50 (v Beogradu po 95,50).

DEVIZE

Ljubljana. Amsterdam 2395,66—2410,26, Berlin 1740,03 — 1753,90, Bruselj 730,45 — 735,52, Curih 996,45 — 1003,52, London 214,73 — 216,79, Newyork 4307,25 — 4343,56, Pariz 146,37 — 147,81, Praga 151,54 — 152,64, Trst 227,70 — 230,78.

Curih. Beograd 10, Pariz 14,74, London 21,58, Newyork 435,3750, Bruselj 73,30, Milan 22,9250, Amsterdam 240,35, Berlin 174,70, Dunaj 79,60, Stockholm 111,25, Oslo 108,45, København 96,25, Praga 15,21, Varšava 82,30, Budimpešta 88,25, Atene 3,95.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 412 — 413, za dec. 410 — 412, 4% agrarne 53,50 — 54,50, 4% severne agrarne 52,50 den., 6% begluške 76 den., 6% dalm. agrarne 75,25 den., 7% invest. 93 den., 7% stabiliz. 86,50 den., 7% Drž. hip. banka 100 den., 7% Blair 85 — 86, 8% Blair 94 — 95; delnice: Narodna banka 7500 den., PAB 196 den., Trboveljska 255 bl., Gutmann 45 den., Sečeračna Vel. Bečkerek 600 — 650, Sečeračna Osijek 198 den., Osiječka ljevaonica 200 bl., Dubrovačka 420 den., Oceanica 300 den., Jadranska 450 den.

Beograd. Vojna škoda 412,50 — 414 (412), za dec. (411), 4% severne agrarne 53 den., 6% begluške 77,75 den., 6% dalm. agrarne 75,50 den., 7% invest. 92,25 den., 7% stabiliz. 100 den., 7% Blair 85,75 — 86,25 (86 — 86,75), 8% Blair 95 — 95,50 (95,50), Narodna banka 7550 — 7600, PAB, drobni komadi 199 den.

Blagovna tržišča

ZITO

+ Chicago, 21. septembra. Začetni tečaj: pšenica: za sept. 104,875, za dec. 105, za maj 106,75; koruza: za sept. 102,50, za dec. 63,50, za maj 64,50.

+ Winnipeg, 21. septembra. Začetni tečaj: pšenica: za okt. 126,75, za dec. 123,625, za maj 124,625.

+ Novosadska blagovna borza 21. t. m.). Tendence nespremenjena. Pšenica (78/79 kg): baška 177 — 179; banatska 173 — 181; baška ladja Tisa 183 — 185, ladja Begej 682 — 184; sremska 77/78 kg 177 — 179; slavonska 77/78 kg 178 — 180. Koruza: baška in sremska 98 — 100; banatska 95 — 97. Oves: baški, sremski in elavonski 112 — 114. Rž: baška 166 — 168. Ječmen: baški in sremski 63/64 kg 127,50 — 130. Moka: baška in sremska 0g in 0kg: 275 — 285; 2e 255 — 265; 3e 235 — 245; 4e 215 — 225; 5e 175 — 185; 6e 127,50 — 132,50. Otrobi: baški, sremski in banatski v vrečah 89 — 94. Fižol: baški beli brez vreč 207,50 — 210.

BOMBAZ

+ Liverpool, 20. septembra. Tendence mirna. Zaključni tečaj: za sept. 5,07 (prejšnji dan 5,10), za dec. 5,12 (5,15) za maj 5,26 (5,28).

+ New York, 20. septembra. Tendence komaj stalna. Zaključni tečaj: za okt. 8,75 (8,86), za dec. 8,63 (8,74), za marc 8,77 (8,87).

Če se čutite utrujeno, gospa

Ohrani z Odolom zdravje zobe, bezgavke vrat in usta

L83

je oznaka še bolj izpopolnjenega ODOLA, katerega antiseptično delovanje je še v večji meri zvišano. Bakteriološke in klinične preiskave so znanstveno dognale, da ODOL uničuje bakterije.

potem si hitro izperite usta z ODOL-om, ki Vas osveži, požiivi in Vam da prijeten občutek negovanosti. Pri vročini, pri sportu in pri telesni utrujenosti so osvežujoči učinki ODOL-a neprekosljivi

ODOL

300 japonskih letal napadlo Nanking

Bombardiranje je povzročilo silna opustošenja — Razdejana je tudi univerza

Nanking, 21. septembra. o. Snoči ob 10. (davi ob 5. po srednjeevropskem času) se je nad mestom pojavilo 300 japonskih letal, ki so pričela bombardirati severne okraje. Letala so bila zelo visoko. Prve bombe so udarile v palačo Mingov v severovzhodnem delu mesta. Nato so Japonci bombardirali letališče in vzhodno železnico. Vsi trije objekti so bili popolnoma razdejani. Kitajska protiletalska obramba silni japonski premoči ni bila kos. Učinek bombardiranja je bil strašen. Na več krajih so se pojavili požari. Najhujše je bilo poškodovano staro mesto, zapadno od univerze. Tudi univerza je popolnoma razdejana. Vse zveze z zunanjim svetom so bile prekinjene.

Tik pred napadom je 230 ameriških državljanzv odstopovalo iz Nankinga. Tudi osebe poslanstva je odšlo, vendar pa se je kmalu vrnilo. Angleški francoski, italijanski in nemški poslaniki od svojih vlad še niso prejeli nikakih posebnih navodil in so zato med napadom ostali v mestu. Tudi angleške in ameriške vojske ladje, ki so zasedale na Jangcejskem, nankinškega pristanišča niso zapustile, čeprav so jih Japonci po radiu dvakrat pozvali k umiku. Poslanikev k sreči ni zadela nobena bomba.

Kakor poročajo iz Kantona, je tudi nad tem mestom prišlo do hudega letalskega spopada. Kitajske protiletalske baterije in

lovski letala so po v pol ure poglala 20 japonskih bombnikov v beg.

Japonsko prodiranje na severni fronti

Peking, 21. septembra. AA. Japonci so napredovali vzdolž proge Peking — Hankov še za nadaljnjih 12 km. Kitajske čete se umikajo na svoje nove položaje pri Paotingfju. Razpršene kitajske čete so še po porazu napadle japonske oddelke in jih nekaj izmed njih uničile.

Japonske čete so že zavzele Čučuang, 30 km severno od Paotingfjuja. Odtod je ena japonska kolona prodira že 200 km proti zapadu in dospela do reke Jisui. Po ostri borbi so Japonci zasedli kitajske postojanke pri Tačengu ter kraje Tungčiao, Vang in Pofank.

Na fronti pri Sanghaju so japonske čete v odseku Lotien — Cen pričele davi splošno ofenzivo proti kitajskim četam, ki se umikajo v smeri proti Kaping-Nansian, proti tretji in zadnji obrambni črti.

Črna kuga v Mandžuriji

Tokio, 21. septembra. AA. V Mandžuriji razšaja črna kuga. Doslej so ugotovili 200 primerov te hude nalezljive bolezni. Na posameznih točkah madžurske železnice in okrog Himsinga so postavili številne karantenske postaje.

Komemoracija v Kranju

Kranj, 19. sept. Češkoslovenska Beseda, J.C.-liga in Sokolsko društvo Kranj so priredili v nedeljo v Narodnem domu žalni zbor v počastitev spomina T. G. Masaryka. Pred nagibno poudarilo je imel spominski nagovor predsednik J.C.-lige gimnazijski direktor dr. Simon Dolar. V imenu mestne občine se je župan g. Cesenjak poklonil spomenu velikega prezidenta. Sokolski pevski zbor je zapel dvoje žalostnih ter »Teče voda, teče«, godba kranjskega glasbenega društva pa je za uvod in zaključek zaigrala obe državni himni.

Velika žalna svečanost v Zagrebu

Zagreb, 21. septembra. o. Danes je vse meščanstvo Zagreba izkazalo spoštovanje pokojnemu predsedniku češkoslovske republike dr. Masaryka. V času pogreba v Prazi so bila zaprte vse trgovine, na vseh hišah pa so bile izobešene črne zastave ali pa jugoslovenske zastave na pol droga. Vse ulične svetilke so bile prevlečene s črno kopreno.

Zagrebška kulturna in prosvetna društva so pridila v Narodnem gledališču veliko svečanost v počastitev ustanovitelja ČRS. Gledališče je bilo nabito polno zaslopnikov organizacije in oblasti z panom dr. Ružičem in češkoslovaškim generalnim konzulom dr. Resiom na čelu. Spominska svečanost se je pričela od pol 11. dopoldne. Pred gledališčem so bili namešteni zvočniki, da slišala tudi množestveno meščanstvo in šolska mladina, zbrana pred poslopjem, poslušati potek pogrebnih svečanosti. Komemoracija je otvorilo pevsko društvo »Lisinski«. Nato je imel tajnik Jugoslovenske akademije znanosti znan slavist dr. Esih spominski govor. Obravnava je v njem tudi veliki Masarykov vpliv na Hrvate.

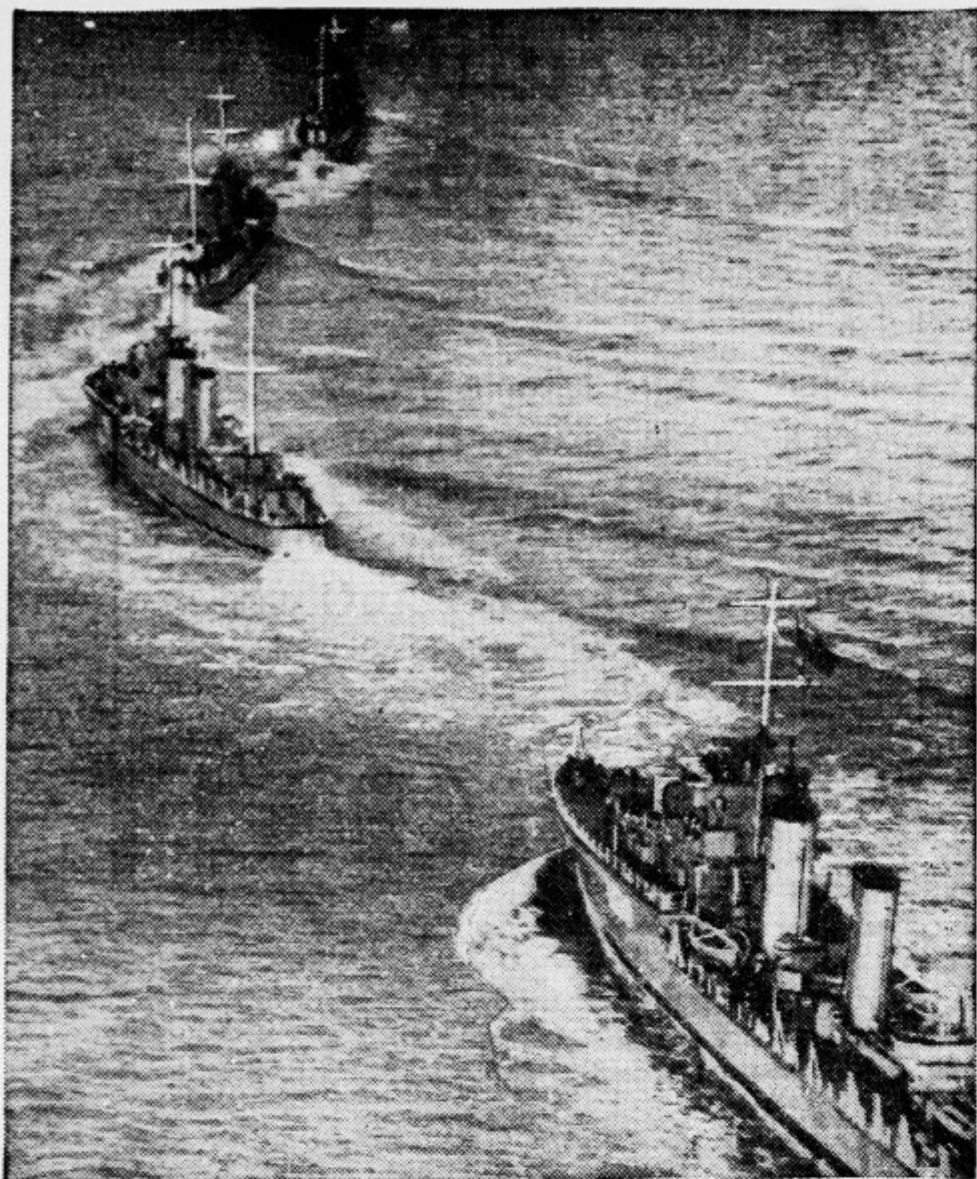
Pevski zbor je odpel še »Očenaš« Lisinskega, zagrebška Filharmonija pa je zaključila komemoracijo z umetniškimi izvajanjem Smetanove simfonije »Visehrad« ter z češkoslovaško in jugoslovensko himno.

Posebno komemoracijo so priredila v Češkem domu tudi vsa češkoslovaška društva v Zagrebu.

SOKOL

Vaditeljski zbor Ljubljanskega Sokola naznanja, da se vabna dece, radi popoldanskega pouka na osnovnih šolah, ne bo vržila kakor doslej v torkih in petkih od 17. do 18. ure, temveč v sredo in soboto od 18. do 19. ure, zato bo tudi telovadba starejših bratov pol ure kasneje kakor doslej in sicer od 19. do 20. ure.

Novi položaj na Sredozemskem morju

Angleške vojne ladje odhajajo iz domačih pristanišč na odprto morje

Moderna vojna na manevrih

Odskakovanje s padali za sovražnikovim hrbtom

V mnogih deželah se vsrsto ta čas jesenski manevri. Vreme tem vojaškim prireditvam ni posebno naklonjeno, povsod se pritožujejo, da dež in mrz zelo ovirata gibanje čet.

Francija je meglen predpoldan izkoristila za to, da bi preizkusila praktično najmlajše specialne oddelke, oddelke skakalcev s padali. Baje je eksperimentatorjem v resnici uspelo, da so oddelek več nego 50 mraz s puskami in streljanci spravili s padali za sovražno črto.

Ta bojna metoda, ki jo je uvedla najprvo sovjetska Rusija in ki so jo prevzele mnoge druge vojske, se torej po vsej priliki iz-

kazuje — vsaj na manevrih. V resnični vojni bi skakače s padali bržkone že po kratkem času obkolili in pobili, toda to nima nobene vloge v času, ki se ponasa s tem, da izdeluje torpede, ki jih krmarijo ljudje, ne stroji.

Računajo bržkone tudi s tem, da bi se našlo dovolj mož, ki bi bili pripravljeni iti v sigurno smrt, samo da bi koristili svoji domovini. V nekem berlinskem filmu osvetovni vojni proslavljajo kot izredno junštvo takšno požrtvovalnost nekega posameznika. V bodoči vojni pa brez prostovoljnega žrtvovanja celih stotnij in bataljonov očitno ne pojde.

Serum proti hripi

Dva raziskovalca, ki sta več let delovala v bakteriološkem oddelku manchesterskega veseučilišča, sta objavila sedaj izsledke raziskav o povzročiteljih hripe. Pravita, da bo mogoče v najbližjem času izdelovati v večjih množinah serum proti tej bolezni, ker jima je uspelo osamiti virus, ki to bolezen povzroča.

Ze to zimo bodo napravili prve poskuse s tem serumom. Raziskovalca, doktorja Fairbrother in Hoyle, sta serum v mnogih primerih preizkusila že z najboljšim uspehom.

Štiri milijarde vžigalic dnevno

Statistični urad Društva narodov poroča, da porabijo ljudje samo v Evropi povprečno 4 milijarde vžigalic na dan. Ta količina vžigalic zahteva 800.000 kubičnih metrov lisa in 420 kg fosforja. Če vzamemo, da porabimo samo za prižig ene žveplenke sekundo časa, lahko izračunamo, da porabi Evropa za to delo na dan 126 let 10 mesecev 5 dni in 2 uri.

Suša, glad in tifus v Maroku

Iz Marakeša v Maroku javljajo, da trenutno povzročajo maroškim prebivalstvu tri šite velike skrb: suša, lakota in tifus. Nad pol milijona domačinov iz Maroka je zaradi tega brez živeža in vidi pred seboj črno bodočnost.

Brat japonskega cesarja v Nemčiji

Princ Čičibu se je na nürnberskem kongresu nar. soc. stranke razgovarjal tudi s feldmaršalom nemške vojske, generalom Blombergom

50 justificiranih izdajalcev

Iz Hongkonga poročajo, da je dal kantonski guverner Vu pobiti in nato ustreliti 50 izdajalcev, ker so baje med japonskim letalskim napadom na mesto dajali na raznih krajih svetlobne signale sovražnim letalom. Na ta način so mogle japonske bombe povzročiti mestu veliko škodo. Iz Kantonskega poročajo, da so tam aretirali zavoljo vohunstva tudi kitajske uslužbenke nemške konzulata.

Tudi on je padel ...

Krilenko, ki je bil gibal vseh velikih procesov proti nasprotnikom sedanjega režima v Rusiji, je bil te dni odstavljen

ANEKDOTA

V Parizu sta izdajala Masaryk in Beneš list »La Nation Tchèque«, bojni organ za svobodo Čehoslovakov. Masaryk je moral sam čitati korekturo tega lista in je to delo opravljal s takšnim znanjem in temeljitostjo, da mu je neki »kolega« iz tiskarne ob neki priliki dejal: »Veste kaj, če ne boste postali državnik, boste še vedno dobili korektorsko službo v kakšni francoski tiskarni!«

VSAK DAN ENA

»Gospod stražnik, prosim vas, odkrijte mi glavo, to damo namreč poznam...« (»Politikene«)

Idejne smernice omladine JNS

v bodočnosti ne bodo internacionalizmi odločali o naši usodi.

O socialnem in gospodarskem programu nacionalne omladine je razpravljal predsednik ljubljanske organizacije OJNS g. dr. Branko Alujevič. Med drugim je izjavil:

Naziranje omladine JNS je začrtano v strankinem programu, ki vsebuje načelno rešitev za vsa vprašanja socialnega in gospodarskega reda v državi. Mladina ne želi dodati ničesar bistvenega, hode pa, da se zapisana načela izvajajo, da bi bila na ta način poudarjena programatičnost vsega javnega udejstvovanja. Samo potem bo mogoče doseči pri mladini, da posveti svoje politično udejstvovanje stranki in da v svojem idealnem stremeljenju za dosego lepše in boljše bodočnosti naroda ne odneha, razočarana nad lastnim delom in lastnimi ideali.

Socialne in gospodarske razlike v strankinih vrstah zahtevajo soglasje med člani in solidarnost njihovih interesov, upoštevajoč enakovrednost vseh brez razlike. Zato mora biti delo v stranki in na zunanji smoteno in v soglasju z vnaprej izdelanim programom, ki naj bo vedno jasen in točen v svojih osnovnih smernicah. Strankini organi morajo biti že po svoji sestavi zastopniki interesov vseh članov.

Enaka načela morajo veljati tudi pri reševanju vprašanj, ki zadevajo ves narod. Vsi socialni in gospodarski interesi morajo biti sorazmerno upoštevani. Na prvem mestu naj bodo potrebe socialno in gospodarsko najsišibkejših, t. j. kmetov in delavcev, ker so najštevilnejši. Država pa naj štiti tudi upravičene interese pridobitnih krogov ter tako omogoči socialno pravičnost, varujoč temeljne potrebe države in narodne skupnosti.

Zavoljo pravičnega izvrševanja socialnih in gospodarskih nalog je treba nuditi mladini možnost spoznavanja s tem zvezanim vprašanjem. Mladina želi reševati socialna in gospodarska vprašanja, toda predpogoj je, da jih dobro spozna.

Izvajanje načela solidarnosti med posameznimi deli našega naroda je mogoče izvesti le na podlagi svobodnega združevanja posameznikov v zadrage in sindikalne organizacije. Država pa naj nastopa nad temi kot posredovalec in pospeševatelj svobodnega udejstvovanja. Kmečkim, delavskim in gospodarskim zbornicam je treba določiti čim širši delokrog na podlagi načela resnične samouprave.

Socialna in gospodarska zakonodaja mora ustrezati načelu solidarnosti ter ustvariti predpogoje za pravično zaščito življenjskih interesov kmetov, delavcev in pridobitnih krogov v okviru državnih in narodnih koristi.

Mladina bo zastavila svoje sile za uspeh svojega programa, zahteva pa popolno upoštevanje v vprašanjih, ki jo zadevajo.

Državna himna v slovenskem jeziku

Pišejo nam: Pod gornjim naslovom je nedeljski »Slovenec« priobčil sturen napad na Sokole in Sokolice pri D.M. v Polju, češ da so kot »izkoreninjenje« in »pristaši brezkompromisnega jugoslovenstva« na dan kraljevega rojstnega dne v cerkvi motili solsko mladino, ko je pela državno himno. Gospodje pri »Slovencu« seveda dobro vedo, da zavirajo in obrekujejo, zato si niso upali napisati, kje se je njihova zgodba zgodila, temveč samo pravijo, da je bilo nekje v Sloveniji. Na stvari sami je resnica le toliko, da je solska mladina pela državno himno v prevodu, kakor so jo v vsej naglici naučili, navzoči člani Sokola in drugi ljudje pa so jo peli v izvirnem besedilu, kakor je bil doslej običaj.

»Slovenec« se skriva za učiteljski zbor, ki je baje sklenil, naj se poje himna v prevodu. Če je to res, potem je pač učiteljski zbor prekoratil svoj delokrog, kajti banska uprava doslej še ni izdala tozadnega odloka. Učiteljski zbor je baje utemeljeval svoj sklep s tem, da »bodo otroci vsaj deloma vedeli, kaj pojejo, in ne bodo izgovarjali besed nepravilno in tja v en dan«. Ako bi otroci res ne vedeli, kaj pojejo, kadar pojejo narodno himno v izvirnem besedilu, bi bilo to pač žalostno za dotično učiteljstvo. Pač pa smemo pri tej slovenčevski logiki pričakovati, da se bodo sedaj enako ogorčeno spotaknili ob latinščino, ki je otroci osnovnih šol res ne razumejo, a jo pri ministriranju kljub temu korajžno izgovarjajo.

Ves »Slovenec« člančič je le nov izvir strupenega sovražstva proti Sokolu. Prav vso pamet pa je moral izgubiti ali pa se hoče norčevati iz Boga samega oni, ki je napisal v tem člančiču tudi take članke: »Nastopu (Sokolov) se ne čudimo, ker smo trdno prepričani, da bi z enakimi ali z večjim navdušenjem preprevali v Avstriji »Gott erhalte«.

Za božjo voljo, saj živi še vendar nekaj ljudi, ki so stari po 30 in več let in ki vsi vedo, kdo je v Avstriji, posebno v prvih letih vojne, najbolj navdušen prepeval avstrijske himne. Sokoli in Sokolstvu naklonjeno prebivalstvo to niso bili. Zato pa so jih proglasili za izdajalce slovenstva že takrat prav isti ljudje, ki jih enako zmerjajo danes.

Iz Julijske Krajine

Večja skupina turistov iz Jugoslavije se je pretekli četrtek mudila v Gorici, si ogledala obnovljeni grad in bila nato še na Sv. gori. Popoldne so odpotovali preko Postojne nazaj čez mejo. Ogledali so si tudi postojnsko jamo.

Zrtev granate. Na Sv. Gabrijelu nad Solkanom se je smrtno onesrečil 33 letni Stanislav Boškin iz Sempasa, ki je tam zbiral staro železje. Našel je granato kalibra 75 mm. Ko jo je poskusil razstaviti, da bi spravil iz nje razstrelivne snovi in potem porabil kovinske dele, je granata nenadoma eksplodirala in ga vsega raztrgala. Delavci in kmetje, ki so čuli eksplozijo, so prihiteli pod vrh, zbrali zemске ostanke nesrečnega Boškina, ter jih spravili v dolino. V soboto so Boškina pokopali.

Natečaj za župnike. Goriški nadškofjski ordinarijat je razpisal natečaj za 33 župnikov. Poleg drugih so bila razpisana službena mesta tudi v naslednjih slovenskih župnijah: v Desklah, Gorenjem pri Anho- vskem, Ajdovščini, pri Sv. Križu na vipavskem, v Otelci, Sablah, Jagrčah, Škrtni, Šmartnem, Štanjelu, Dornbergu, Dolenjem, Rutarjih, Devinu, Brestovici, na Doberdo-

Japonci in Angleži

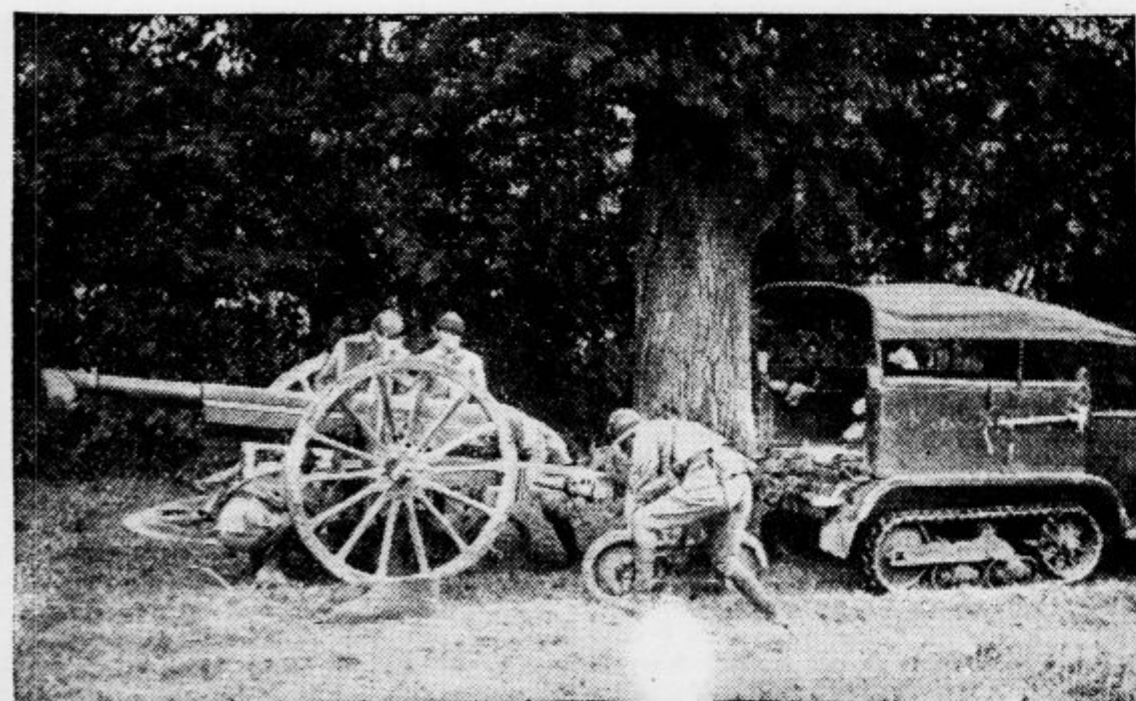
V londonskem zunanem ministrstvu se bavijo strokovnjaki s študiranjem nadvse zanimivega problema. Japonske oblasti namreč pozivajo pod orožje vse moške, tudi tiste, ki niso japonski državljani, a so bili rojeni na Japonskem. Na ta način silijo pod zastavo tudi mnoge angleške državljane. Primerilo se je celo, da so takšne državljane mlajših letnikov poslali na kitajsko bojišče. Ker presega japonska nesramnost v tem pogledu vse meje in se tokijske oblasti ne zmenijo niti za takšne angleške državljane, ki se morejo izkazati s potnim listom britanskega imperija, bo moral angleški poslanik pri japonski vladi podvzeti poseben protest zaradi tega postopanja.

Roosevelt za demokracijo

Ob 150letnici ameriške ustave je imel ameriški državni prezident velik govor o bistvu in pomenu demokracije. Ostro je obsodil diktature, ki so po njegovem mnenju zakrile današnji nered v svetu. To krizo je treba po Rooseveltovi sodbi premagati in ljudstvu zagotoviti vse svobode.

Brzo topništvo moderne vojske

S francoskih jesenskih vojaških vaj v Normandiji. Topničarji postavljajo top na majhna kolesa, s katerimi ga bodo lahko obračali na vse strani

Zlatnik v ribjem želodcu

Neki ribič iz bližine Burgasa na Bolgarskem je lovil jesetre in jim odjema kavjar. V želodcu takšne ribe je pa v svoje neizmerno presenečenje našel velik zlatnik, ki ga je oddal oblastem. Te so ugotovile, da gre za več sto let star arabski zlatnik, ki je prišel na Bolgarsko mogoče v času, ko so vladali tam Turki. Na kakšen način je prišel novce ribi v želodec, ne morejo ugotoviti.

Izdatna svatbena gostija

V neki vasi na Moravskem so imeli pred kratkim poročno pojedino po starem običaju, ki se je je udeležilo 150 oseb. Gostja so pospravili celo kravo, dve teleti, devet prešičev, 64 gosi in kokoši ter 30 kg rib. Peciva in močnatih jedi so pokončali toliko, da jih je moral pak pripeljati z velikimi lojtrnicami. Tudi žejno so svasje pokazali, kakor se spodobi. Popili so 500 litrov vina in 10 sodov piva. In vse to veselje je trajalo komaj ves dan in vso noč.

Če še ne veš, zdaj izveš:

da je vojaško sodišče v Uzuriku v tridnevni obravnavi zaradi sabotaže obsodilo 21 železničarjev na smrtno kazen; da se odpravlja žena kitajskega maršala Čangkajška v Ameriko, kjer se bo pogajala z vlado Zedinjenih držav o dobavi ameriškega orožja kitajski vojski;

da so se začeli 21. septembra veliki jesenski manevri rdeče vojske v zapadnih ruskih deželah. Na teh manevrih bodo Rusi preizkusili tanke najnovejše konstrukcije za prevoz večjih vojaških skupin; da na Dunaju nikakor ne morejo dognati vzroka požara »Rotunda« in bo stvar po vsej priliki ostala nepojasnjena.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

Srečni slovaški profesorji

Z običnega zbora slovaškega profesorskega društva

Lučenec, v septembru 1937
Bolj kakor katerikoli druga država se zaveda Českoslovaška pomena izobrazbe in vzgoje. Zato je ustanovila sijajno opremljeno znanstveno ustanovo, vzgojila čela celotne prvošolske mladine in prepletala vso državo do najneznatnejše vasi v nekaj tako zapuščenih in nekulturnih Podkarpatski Rusiji s knjižnicami, od katerih imajo nekatere na stotine zvezkov. Čeprav so običajne dolžne graditi šolska poslopja, je vendar sezidala država od prevrata do konca leta 1935 za osnovne, srednje in mešanske šole 598 modernih stavb, ki so stale skoraj dve milijardi din.

V državi, kjer se cenijo kultura tako visoko, so tudi plače profesorskega stanu kot nositelja kulture temu primerne. Tako ima suplent v našem denarju okrog 2100 din plače, dasi so stanovanja, industrijski proizvodi in tudi življenjske potrebe razen mesa in kruha po večini cenejši kakor pri nas. Napredovanje se vrši avtomatično in po 27 službenih letih doseže profesor najvišjo plačo, ki znaša v našem denarju okrog 7500 din. Tako profesorji ni treba loviti privatnega zaslužka in si lahko ohranijo zdravje živce za šolo. Vse se more posvetiti študiju, vzgoji, izobraževanju samega sebe in svoje okolice. Velika javna knjižnica v vsakem mestu mu omogoča znanstveno delo.

Zato ni čudno, če niso imeli slovaški profesorji skoraj nikakih stanovskih zahtev, ko so letos zborovali v Lučencu, na skrajni južni meji Slovaške, kjer je močna madžarska narodna manjšina. Obični zbor je zahteval ustanovitve posebnega slovaškega šolskega sveta in pa javno ocenjevanje rokopisov novih šolskih knjig. Pozdravil je sklep prosvetnega ministrstva, da se ne morejo menjati šolske knjige, ki niso bile v veljavi vsaj pet

let, češ da naj ostanejo šolske knjige veljavne tako dolgo, dokler ne zastare, da se ne delajo starejšim nepotrebnimi izdatki. Iz želje po višji pedagogski in metodični naobrazbi profesorji je zahtevali obični zbor, naj bi ostali diplomirani filozofi še eno leto na univerzi, kjer bi se prvi semester teoretično poglabljali v pedagogiko in metodiko ter prisostvovali pouku na srednjih šolah, v drugem semestru pa tudi poskušali sami poučevati pod vodstvom izkušenih praktikov in vseučiliških profesorjev metodike.

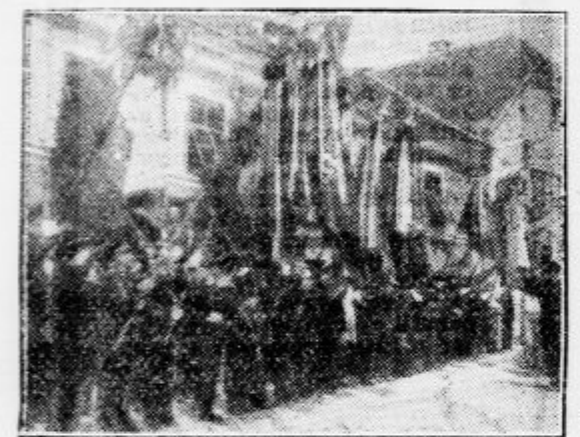
V slovaškem profesorskem društvu imajo večino pristajši Hlinkove ljudske stranke, ki je že 16 let v opoziciji; vendar pa so morali priznati tudi ti, kako se zlasti sedanja Hlinkova vlada trudi, da zadovolji vse upravičene želje Slovakov. Tako je omenil v svojem poročilu društveni predsednik prof. Anton Mišák, da ni niti enega slovaškega učitelja, ki bi ne bil v službi, dočim jih jih je naj dve sto čez tisoč brez službe in čakajo nekateri na namestitve že skoraj dve leti. V Slovaški zasedajo ravnateljska mesta tudi Hlinkovi pristajši, kar bi bilo v marsikateri drugi državi nemogoče.

Z velikim navdušenjem je bil sprejet mariborski prof. J. Sedivý, ki se je kot zastopnik Jugoslovenskega profesorskega društva udeležil običnega zbora slovaških profesorjev, da jim čestita k uspehom in k stoletiletnemu jubileju, odkar je Bernolak uvedel živo slovaško govorico v književnost. Na njegov predlog je obični zbor sprejel sklep, da bi se v bodoče pomnožili medsebojni obiski in da bi bili kulturni stiki bolj sistematski in vsaj taki kakor so z brati Čehi, da bi tako postala jugoslovensko-českoslovaška zveza globoka notranja potreba vsakega prebivalca v obeh državah.

Na velikem gasilskem slavlju v Trbovljah

Gasilska četa trga Trbovlje, ena najstarejših in najbolj organiziranih v Posavju in na štajerskem sploh, je 5. t. m. na prav slovesen način proslavila zlati jubilej svojega plodnega delovanja.

Jubilant, ki mu je leta 1887 polovili prve društvene temelje ravnatelj TPD inž. Vidra dolgoletni načelnik pokojni g. Ivan Kramer, je postal, ko se je štajersko gasilstvo narodno osvobodilo, v takratnih še zelo nemškutarskih Trbovljah ena od prvih narodnih organizacij. Soustanovitelj g.

Praproci pri proslavi v Trbovljah

Kramer je v svojem skoro nepretrganem 30 letnem vodstvu dovedel trboveljsko prostovoljno gasilsko društvo do zavidne višine in trboveljsko gasilstvo je bilo eno izmed prvih na štajerskem, ki je uvedlo slovensko poveljevanje.

Vneti sodelavci g. Kramerja izza prvih let pokojni ravnatelj Gustav Vodusek, pokojni Josip Moll, rudniški ravnatelj Vidra, so svoj čas storili več nego svojo dolžnost. Njim se pridružujejo v zgodovini trboveljskega gasilstva zaslužna imena pok. Toneta Dolničarja, pok. Antona Počivavška, Toneta Kuharja, Jurja Vaglavla, Ludvika Plavsaka in sedanega častnega člana senatorja dr. Kramerja, vnetih gasilskih delavcev in narodnjakov, ki so storili mnogo dobrega za proslavo gasilske ideje v Trbovljah. Po smrti g. Kramerja se ni manj niso uspešno udeleževali v vodstvu g. Fran Dežman in Franjo Pungercar. Sedanjí predsednik čete g. Fran Guček pa je umel z redko spretnostjo unaprediti društvo v pravo udarno gasilsko četo in jo tehnično opremiti z vsemi modernimi gasilskimi pripomočki od motorne brigalne pa do gorske gasilske opreme.

Gasilci trga Trbovlje, ki so do 1914 leta razpolagali le z brigalnimi na konjsko vprego, so izpopolnili svoj gasilski park še z dvema motoriziranimi brigalnima, dvema avtomobili, opremo za gorski oddelek, novimi čevlji in znatnim modernim gasilskim tehničnim materijalom.

Proslavo 50 letnega jubileja samega je uvedla na predvečer gasilska baklada trb. in rudniške gasilske čete z godbo, iluminacijo in umetnim ognjem. Vse trb. me-

ščanstvo je okrasilo razsvetljena okna z drž. trobojnicami in na mnogih mestih se je med cvetenjem zasvetil mladostni lik kraljeviča Tomislava, najvišjega pokrovitelja jugosl. gasilstva. Po povorki so se gasilci in vabljene gostje sestali k tovariškemu sestanku, pri katerem so bili med drugimi navzoči predsednik občine g. Klenovšek in podpredsednik g. Plavšak, kum g. Hauk in kumica g. Škrabergerja.

Na dan proslave same so prihiteli gostje od blizu in daleč, da Trbovelčanom čestitajo k redkemu jubileju. Od mnogoštevilnih gasilskih čet in gostov so se slavja udeležili z deputacijami in zastavami predvsem gasilske župe Ljubljana, Ljubljana okolica, Kamnik, Jesenice, Krško, Laško, Brežice, Smarje pri Jelšah, Celje, Gornja Radgona, Litija.

Gostje so v povorki odkorakali na trboveljski trg kjer je po daritvi sv. maše bil blagoslovljen naraščajski prapor, ki ga je izdelala in gasilskemu naraščaju poklonila kumica g. Škrabergerja in ga izročila s pozivom, da naj bo zastava gas. mladine voditelj za prosvetitev naroda in skupne domovine. Po govornih župana g. Klenovška in zastopnika Jugosl. gas. zveze je dr. Vida Gučekova v spremstvu deklet v narodnih nošah pripela na gasilski prapor spominski trak trboveljskih žena in deklet in v kratkem lepem govoru pozvala na složno delovanje. Predsednik domače čete g. Guček je končal svoj govor z vzklikom kralju, kraljevskemu domu in kraljeviču Tomislavu. Po mimohodu vseh čet je bila ob mnogobrojnih navzočnosti gasilstva in občinstva slovesno otvorjena nova orodjarina Krasno moderno zgradbo je za jubilejno leto postavila gasilska četa po načrtu g. Ranzingerja, obč. stavbenika. K gradbi so prispevali občine, TPD, gasilska četa pa z lastno delavno snago. Kum orodjarne g. Hauk je v vznešenih besedah slovesno proglasil otvoritev novega gasilskega doma, ki naj bo torišče vstrajnega dela trboveljskih gasilcev. Blizu novega doma je bil odkrit spominski kamen kraljeviču Tomislavu. Simbolični vaji gasilske čete Klek, ki je vzbudila obče zanimanje, je sledil vzorni nastop novoustanovljenega gasilskega naraščaja. Pod vodstvom poveljnika Hlastana je gasilska mladina brezhibno izvedla originalno zamišljene nove telovadne črke in končala z vajo, ki je pokazala črke »Te« in s tem počastila najvišjega pokrovitelja prince Tomislava. G. Hlastanu pa je bil v znak priznanja poklonjen lev lovorev venec. Oficielnemu delu proslave se je priključila vrtna veselica, ki je trajala v pozno noč.

Proslavi so čestitali brzojavno in pismeno: ministri dr. Albert Kramer, sreski načelnik dr. Tekavčič, razne gas. čete, starašina gas. zveze Beograd in čas. zajednica savske banovine, Zagreb.

Točno plačuj »Jutru« naročnino
Varuj svojcem zavarovalnico

V Ženevi

Potovati ob lepem septembrskem dnevu, ko so obzorja jasna in pregledna, po dolini Rhone, skozi blagoslovljene vinorodne pokrajine francoskega dela Švice in si potlej opajati oči s smehljajem Lemanskega jezera — pomeni, uživati Švico v njenih najprejnejših, najbolj ličnih pokrajinah. Nisecar ne manjka dekorativnosti teh krajinskih podob: daljne gore imajo bele krome ledenikov, bližnja te vabijo z zelenimi pašniki, kjer si še lahko zamisljaš črede, kakor jih je slikal Segantini; potlej so tu številni stari gradovi, mesta in trgi s stoletno patino svojih stavb in slikovito arhitekturo svojih romanskih in gotičkih cerkev, zlasti pa vinogradi na sončnem obzorju Rhone, vsi veseli in polni tiste posebne miline, ki jo imajo samo vinorodni kraji. In do dosežes Lemanskega jezera, ter se za hip zastavljati v slavni diplomatskih letovisih, kjer se je že zvezala marsikatera usodna nit sedanje in bodoče evropske zgodovine — Montreux, Lausanne, Nyon — ti velika Ženeva ni samo cilj, marveč tudi krona prvega dela poti na zapad.

V Švici ne opajajo človeka z naših strani samo krajinski vtiski, ki si jih lahko že prej doživljajo od Holderjevih slikah: krajina je tu združena tudi z občutenjem človeške stalnosti, trdnosti in zatistja. Poleg fizične svetlobe, ki jo oblika, drhti nad njo še neka duhovna luč, in prav to hoče občutiti duh zmed in negotovosti sedanjega časa. Vzorna urejenost švicarskega življenja, soneča na spoštovanju razumnih načel in naravnih pravic narodov, poedincev in občestvenih skupin, ki tvorijo narode; nevtralnost v usodnih sporih, ki prete-

sajo današnjo Evropo; prepričanje o možnosti zdrave kontinuitete sedanjega rodu z bodočimi, predvsem pa odsotnost morečega strahu, ki leži na nas vseh: strahu pred novo vojno in nezaščitnimi katastrofami — vse to navdaja švicarja z radostnim življenjskim občutenjem, kakor more biti naše. Problematika njegovega življenja ni obtežena s tolikimi protislovesnimi uteži kakor naša. O svoji domovini lahko verjame, ne da bi se vdalja cenili samoprevare, da je pravo zatistje vzburkane Evrope. In če je kdo zmožen občutiti v sebi demone časa, vso obestitno razklanost in notranjo onemoglost, ves tragični kompleks današnjega boja za civilizacijo in kulturo, ali mu ne de dobro ta švicarska vera v stalnost vrednot ali v njih mirni razvoj — vera, ki jo varujejo gore švicarske domovine enako kot preizkušeni karakter švicarskega ljudstva. Ni li švicarska demokracija srečnejša oblika občestvenega življenja nego je življenje v znamenju diktatur in politične napetosti?

Sprehajati se po stari Calvinovi Ženevi, mestu J. Rousseauja, pomeni, neprestano srečavati imaginarni obraz današnje Evrope in ga primerjati z obrazom Švice, na katerem se zide vse poteze mirne in trdne. Bolj kakor kje drugod stopa ob Lemanu pred človeka prived današnje občestvene usode. Bolj kakor drugod mu prihajajo skujnjava sanjarjenja in odgonetanja bodočnosti. V tem mirnem kotu sveta, ki je postal izhodišče ogromnega poskusa, da se z Društvom narodov pacificira svet in do vrši zapadna kultura, ti stopajo vsi pereči problemi sodobnosti tako jasno pred oči, kakor se ti v septembrskem soncu plastično kažejo masivi bližnjih gora Francije.

S P O R T

Spomenica slovenskih sportnikov

povdarja potrebo podpiranja zasebne pobude in varovanja popolne nepolitičnosti sportnih organizacij

Ob priliki ljubljanskega občinskega ministra za telesno vzgojo dr. Rogiča je bila v ponedeljek popoldne na bankski upravi anketa zastopnikov vseh sportnih in podobnih organizacij. Ministra so najprej nagovorili referent za telesno vzgojo na bankski upravi g. Lenart, v imenu sportnikov gosp. dr. Ciril Pavlin, v imenu planincev pa predsednik SPD dr. Pretnar. Inž. Stanko Bloudek je zatem prečital spomenico sportnih organizacij dravske banovine, ki je tolmčila želje naših sportnikov. Spomenica je zelo obširna in govori o potrebi podpiranja zasebne iniciative in varovanja popolne nepolitičnosti sportnih organizacij, o sodelovanju in ingerenciji države v sportnih organizacijah, o gradnji in vzdrževanju sportnih prostorov in sploh o vseh perečih sportnih vprašanjih. Ker še ni uveljavljen zakon o sportu, naj bi se ministrstvo ravnalo po načelih, ki so izraženi v spomenici. Strokovne referate v ministrstvu naj opravljajo izobraženi referenti, ki naj bodo v stalnih stikih s savezi. Krediti za telesno vzgojo naj se uporabljajo samo za ta namen.

Slovenski sportniki smatrajo za nujno potrebo ustanovitve visoke šole za telesno vzgojo. Za prvo fazo naj se ustanovi stolica za telesno vzgojo na univerzi v Ljubljani, kjer so dani vsi pogoji za delo in uspeh.

Spomenica zahteva dalje ugodnosti na

železnici, ukinitve taks na strogo sportne prireditve, uvedbo obveznega zdravniškega pregleda, ukinitve določbe, ki zabranjuje udeleževanje srednješolske mladine v sportnih klubih. Ministrstvo naj podpira v največji meri tiste sportne panoge, ki so razširjene med ljudstvom in ki imajo največ možnosti razmaha.

Spomenica navaja končno vse sportne naprave, ki jih je zgradila privatna iniciativa in ki so zahtevale milijonske investicije. Te naprave so zadolžene in potrebujejo sanacije. Na zadnjih olimpijskih igrah so tvorili 70% naših državnih reprezentanc slovenski sportniki. Ker je organizacija prihodnjih balkanskih iger poverjena Jugoslaviji, izražajo slovenski sportniki željo, naj se vrši v Ljubljani in naj bi ministrstvo priskrbelo potreben kredit.

Minister dr. Rogič je izjavil, da so zahteve slovenskih sportnikov upravičene. Ko si je ogledal sadove njihovih del, se je še bolj utrdil v prepričanju, da je treba privatno podjetnost podpreti. V svojem nadaljnjem delu računa v prvi vrsti na sodelovanje sportnikov iz Slovenije, ki so znani po svojem organizatorstvu in idealnem delu. Sicer da ne more dati nobenih obveznih obljub, pričakuje pa pri svojem delu podpore vseh sportnih krogov.

Zimski sportniki bodo začeli

Jugoslovenski zimsko-sportni savez v Ljubljani je te dni izdal svojo prvo okrožnico za nastopajočo zimsko sezono, v kateri daje področjem in klubom razna navodila za bodoče delovanje. Izmed raznih točk, ki jih navaja ta okrožnica, so za širši krog zanimive naslednje:

Zaradi čuvanja zdravja tekmovalcev je sklenil zdravstveni odtsek pri JZSS, da v bodoče ne bo smel na start noben tekmovalac brez prehodnega zdravniškega pregleda in startnega dovoljenja. Savez je v ta namen izdal posebne tiskovine, podsvetila in klubi pa morajo skrbeti, da bodo vsak za svoj okoliš uredili zdravniško službo.

Zaradi izkustev v minulih sezonah hoče JZSS posvetiti letos prav posebno pozornost sportno-etični vzgoji tekmovalcev, ki se je do sedaj žal vse premalo upoštevala ali pa sploh puščala v nemar. Najbolj važna je takšna vzgoja za naraščaj, za katerega se bodo po možnosti uvedla posebna predavanja in v njih obravnavali vsi sportni kvari pojavi med zimskimi sportniki.

Za sestavo sportnega koledarja morajo klubi ni podsvetiti v teku oktobra predložiti vse termine. Dnevni državne prvenstva so niso določeni dokončno, verjetno pa je, da bodo te tekme v dnevih 5. in 6. februarja 1938 v klasičnih panogah, dne 28. in 30. januarja pa v alpskih panogah. Dne 13. marca bo savezno prvenstvo v skokih, 24. aprila pa tradicionalni »Triglaviški dan«.

Sportni spored bo v letošnji sezoni usmerjen predvsem na vzgojo in pripravo naše mladine. Savez namerava prirediti po sebnem tečaju in učitelji iz teh tečajev vzgojiti čim več naraščaja, zato pa se tekme v inozemstvu udeležiti le z majhnim številom res najboljših tekmovalcev.

Hi kraju opozarja okrožnica vsa društva, organizacije in tudi posameznike, ki so pošiljali inserate v inozemske časopise, ki pišejo nepovoljno o naši državi, naj v bodoče takla naraščaja opuste in pošiljajo reklamno gradivo samo v take tuje liste, ki so naši državi naklonjeni.

V nekaj vrstah

Po štirih dnevih celodnevnega tekmovalstva so bile v ponedeljek zaključene teniške tekme za mednarodno prvenstvo Jugoslavije. Ta dan se je igral še finale v dublu, v katerem sta Kukuljević in Mitić zmagała nad dvojico Dallos in Ferenc v štirih setih 6:4, 6:4, 7:9 in 7:5. Finalna tekma v mešanem dublu je odpadla, ker je prvakinja Kovačeva, partnerica Kukuljevića, odpotovala v Pariz in je tako to prvenstvo brez boja pripadlo Florijanovi in Radovanoviću.

Danes popoldne bo na igrišču Gradjanskega v Zagrebu prva tekma za trening naše državne reprezentance. Eno moštvo bo sestavljala močna kombinacija iz Zagreba in Splita (reprezentanca brez beograjskih igralcev), na drugi strani pa bo igrala močna enajstorka zagrebskih

Mladi sadjarji na delu

Sv. Bojfenk, 21. septembra.
Nedelja 19. septembra je bila za naš kraj sadjarski praznik. V šoli smo imeli II. sadni ogled z razstavo sadja, grozdja in povrtnine, ki ga je priredilo Društvo kmetijskih fantov in deklet s sodelovanjem članov Podružnice kmetijske družbe. Vsa razstava, ki je bila urejena s srečno roko po zamisli in vodstvu neumornega predsednika tovariša Joška Tomaziča, je nudila obiskovalcem lepo, zanimivo, pestro sliko: jabolka, hruške, orehi, grozdje, vkuhanu sadje, vrtni prideleki, lan, konoplja in njega izdelki, cvetlice, strokovna literatura, dalje umetna gnojila, orodje in zbiralna sredstva proti škodljivcem, vse na pravem mestu v harmonični razdelitvi barv prepleteno z zelenjem in reklamno.

Obisk in zanimanje sta bila dosti večja, kakor za I. ogled v letu 1935., znak, da je takrat vsejano seme padlo na rodovitna tla. To nam je pobuda za nadaljno delo. Obiskovalci so pazno ogledovali posamezne vzorce, se zanimali za imena, poreklo in lastnosti sort in si o vsem delali beležke. Istočasno sta bili strokovni predavanja: »Racionalizacija sadjarstva« in »Ravnanje z moštom ob trgatvi«, ki ju je z njemu lastno strokovno prakso podal gosp. Jakob Znidaric iz Središča.

Dobro uspešni sadni ogled je dal pobudo, da si v prihodnji zimi tudi pri nas ustanovimo lastno strokovno organizacijo, po-

ljuje v njegove slikovite hodnike in velike dvorane množice turistov z vseh strani Evrope in poslušajo razlago zgovornega vodnika. Človeku se zdi prvi hip, da čuti v teh novih prostorih melanholičen duh starine, muzeja. Toda globlji pogled v funkcije te edinstvene mednarodne naprave ti pokaže, da je v njenem sruš še dovolj živih krvi. Čeprav se velika ideologija Društva narodov, zgrajena na veri v napredek in humaniteto, trga pod udarci narodov volje mentalitete, ki jim je nasilno ovsjanje več kakor mirno sožitje, je vendar ženevska institucija še ozgroma vez med narodi, velika bariera zoper vojna stremjenja in edina pravična tribuna malih narodov.

V dvorani Sveta Društva narodov so najlepše slike, kar jih najdeš v tej močelni palači: španski slikar Sert je prikazal v ogromnih, tu in tam michelangelovski monumentalnih freskah silen napor človeštva po premagovanju svojih demonov in njegovo voljo do miru, sporazuma in socialne pravičnosti. Vsi bistveni problemi, ki gibljejo našo dobo, so upodobljeni v presrečljivih podobah modernega slikarja. Želeti bi bilo, da bi imeli člani Sveta Društva narodov več časa in smisla za meditacije o teh podobah naše skupne usode...

V Ženevi so tudi tihe, docela starinske ulice, kjer misliš na druge, trajnejše reči. Povsod srečuješ sledove reformacije. Odveč je spor o prvenstvu ideje ali gospodarstva: dejstvo je, da velike ideje še cela stoletja ostajajo v človeških dušah. Na to sem posebno živo mislil pred veličastnim Spomenikom reformacije, ki je zaprt v zeleno tišino ženevskega parka. Ta spomenik je monumentalen izraz svobodoljubne

družnico sadjarskega in vrtnarskega društva da bomo tako združeni mogli tem vztrajneje delati za napredek sadjarstva, ki je pri nas poleg gošč važna gospodarstvena panoga.

Naše gledališče

D R A M A

Začetek ob 20. uri

Sobota, 25. septembra: Julij Cezar. Otvoritev dramske sezone. Premierski abonma.

Nedelja, 26. septembra: Matura. Izven. Znižane cene od 22 din navzdol.

Ponedeljek, 27. septembra: zaprto.

Torek, 28. septembra: Viničarji. Premierski abonma.

★

Otvoritvena predstava v draml. Dramska sezona se prične v soboto 25. t. m. z vzporedno Shakespearjevo tragedijo »Julij Cezar«. V delu, ki ga je režiral prof. Šest, bo kreiral vlogo Julija Cezarja gosp. Levor, Oktavija — g. Kralj, Bruta — g. Jan, Kasija — g. Škrbinšek, Kaska — g. Jerman, ženski vlogi: Kalpurnijo in Porcijulo igra g. e. Maria Vera in Mira Danilova. Zadnja vzporedna »Julija Cezarja« je bila v našem gledališču pred vojno, zato bo letošnja otvoritvena predstava te veličastne tragedije za vse ljubitelje klasike posebno zanimiv dogodek.

Krstna predstava izvirne slovenske drame. V torek 28. t. m. se vzporedi Pahorjeva drama »Viničarji« v režiji Bratka Krefta. Dejanje razkriva razmerje veleposestnika in trgovca z vinom Marka Laha do njegovega viničarjev ter osvetljuje njihovo borbo za zaslužek, razen tega prikazuje Lahov odnos do njegovih otrok in uslužbencev.

R A D I O

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih radijskih postaj dobite v vodilni in bogato ilustrirani slovenski radijski reviji »N a š V a k«. — Mesečna naročnina samo 12 din. Naroča se pri upravi v Ljubljani, Knafljeva ulica 5.

Sreda, 22. septembra.

Ljubljana 12: Zvezde in zvezdniki (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Radijski orkester. — 14: Vreme, borza. — 18: Predavanje o pasivni zaščiti prebivalstva pred zračnimi napadi. — 18.20: Operetni napavi (plošče). — 18.40: Mladinska ura: Resni in veseli dogodki iz taborov in potovanj (g. M. Zor). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: Kako je okolica vplivala na življenje in delo Veljka Milčevića. — 19.50: Šah. — 20: Plesna glasba: Sestre Stritar in radijski jazz. — 21: Harmonika (plošče). — 21.15: Radijski orkester. — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Mandolinistični trio.

Beograd 17.20: Orkestralni in violinski koncert. — 20: Humor in plošče. — 22.20: Klavir in plesna muzika. — Zagreb 20: Kitare. — 20.30: Plošče. — 21: Prenos iz Ljubljane. — 22.20: Lahka glasba. — Praha 19.50: Program po napovedi. — Varšava 19: Plošče. — 20: Ciganska kapela. — 21: Chopinove klavirske skladbe. — 22: Plesna muzika. — Dunaj 12: Koncert orkestra. — 16.05: Beethovnova glasba. — 17.15: Koncertna ura. — 19.25: Koncert dunajskih simfonikov. — 20.40: Slavni pevci (plošče). — 21.15: Dunajske slike. — 22.20: Lahka in plesna muzika. — Berlin 17.15: Pester glasten program. — 20.10: Orkestralni koncert. — 20.50: Zvočna igra. — 22.30: Pester program. — München 19: Recitacije in petja. — 21: Nemška glasba. — 22.30: Lahka in plesna muzika.

Cetrtak, 23. septembra

Ljubljana 12: Zborovske pesmi (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Radio orkester. — 14: Vreme, borza. — 18: Vesele narodne oblike in daleč (plošče). — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. R. Kolarič). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: Savez Sokola kr. Jugoslavije. — 19.50: 10 minut zabave. — 20: Pevski sekstet »Mladost«. — 20.45: Mandoline (plošče). — 21: Radio orkester. — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Radio jazz.

Beograd 17.45: Pester glasten program. — 20: Koncert češke glasbe. — 21.30: Petje in ples. — Zagreb 17.15: Koncert orkestra. — 20: Prenos iz Beograda. — 22.20: Plesna muzika. — Varšava 20: Koncert solistov in orkestra. — 22.20: Lahka godba in ples. — Dunaj 12: Koncert orkestra. — 13.45: Sopran. — 16.05: Offenbachova glasba. — 17.30: Skladbe za čelo. — 20.25: Zvočna igra. — 21: Naborna instrumentalna glasba. — 21.45: Arije in pesmi. — 22.20: Lahka godba orkestra. — 23: Nadaljevanje koncerta. — Berlin 17.15: Komorni koncert. — 20.10: Plesni večer. — 22.30: Iz Stuttgarta. — München 19: Koncert velikega orkestra in solistov. — 21.10: Koncertna ura. — 22.30: I

ga duha, ki ruši stare, da si naloži nove omejitve in da vzplamti v novi veri.

Nepozaben mi ostane večerni avtomobilski izlet, ki ga je ljubezljivo omogočil naš ugledni rojak g. Vladimir Miselj z gospos. Peljali smo se čez mejo v Francijo — v Evian les Bains, kjer sta se nekoč nestala Pašić in Stj. Radić. Med potjo je nebo dorežljivo odkrilo v črni pajčolan in zalpelo so kvilju večni snežniki Montblanca. Na švicarsko-francoski meji, kjer je kontrola zmanjšana na najmanjše formalnosti, se zaveš, kakšna naj bi bila meja med dvema civiliziranimi narodoma in koliko nesmiselnih predsodkov, ki od njih žive ljudje malih duš, še ovira v Evropi stike med narodi in kalli vodo...

Svojstven občutek se poloti Slovence, ko najde v tej hladolepi Ženevi — pri g. Misliju — slovenski dom z našimi knjigami na policah, našimi revijami na mizah, z našim jezikom za rodbinsko mizo. Miniti so časi, ko je slovenski intelektualac prekinil stike z domovino. Zares: v zelenem zavetju ženevske vilne četrti je tihi dom, kjer so v časteh slovenske muze!

Zato pa občutiti v gostilni Društva narodov »Bavaria«, čije stene so obilno okrašene z risbami in karikaturnimi desojo in drugih slavni karikaturni duha ženevskega sporazuma in mednarodnega bratstva. Tu sta skupaj popivala Bralstev in Stresemann, danes že oba v kraljestvu senc. Kje so njuni ideali, njuna vera in njun zanos? Fout passe. Toda nekaj ženevskega optimizma bo ostalo v Evropi — tudi tedaj, ko bo v nji še temnejše, kakor je današnji. Kajti brez njega ni Evrope, samo geografski pojem, nič več.

—O.

Rafael Sabatini:

MORSKI KRAGULJ

Gusarski roman

»Zastran tovara, misliš, ki smo ga spravili na ladjo?« in pogled mu je ušel h košari. »To je izključeno! Če bi Asad kaj vedel, bi bili to že v Alžiru opazili. Tudi se ne bi bil vikralj tako majhno telesno stražo.«

»Čemu potrebuje Asad telesno stražo?« je odvrnil Sakr el Bahr. »Ako bi prišlo med nama do spora, je vendar jasno, na čigavo stran bi se postavili gusarji.«

»Res?« je vprašal Vigittello in režaj se mu je raztegnil čez ves zagoreli obraz. »Nikar ne bode tako prepričan. Večina teh ljudi je bila s teboj v mnogih bojih; zanje si ti paša in naravni voditelj.«

»Morda imaš prav; a pobožnost veže te ljudi na Asada ed Dina, Allahovega izvoljenca. V era bi jih pripravila, da bi stopili na njegovo stran.«

»Ko so ti vzeli poveljstvo na tej odpravi, je bilo med njimi mnogo mrmrnanja. Veliko jih je, ki bi se dali voditi veri, gotovo da; a tistih, ki bi šli za teboj zoper samega sultana, je najbrže več. Ne pozabi tudi tega,« je rekel in nehoti pritažil glas, »koliko odpadnikov je med moštvom. Ti se ne bi

niti za trenutek obotavljali, s kom naj potegnje. Vendar upam, da takšne nevarnosti vobče ni.«

»Tudi jaz upam, in to iz dna srca,« je s poudarkom odvrnil Sakr el Bahr, »a vendarle sem nemiren. Če bi prišlo res do skrajnosti, moram vedeti, kaj me čaka. Izkušaj dogmati njihovo razpoloženje, Vigittello, in mi povej, na koliko ljudi se smem zaneseti, če bi moral vreči Asadu bojno rokavico ali če bi mi en napovedal boj. Bodi pa previden.«

Vigittello je zvit pomežiknil s črnimi očmi. »Zanesi se name, kmalu dobiš odgovor.« S tem sta se ločila, in Sakr el Bahr je počasi krenil nazaj na končno palubo. Pri sprednji klopi je obstal in pogledal nizdol na klavernega sužnja, ki je bil tam prikovani. V masčevalnosti je pozabil svoje lastne skrbi.

»Torej si že okusil bič,« je rekel po angleško. »To je bilo samo najprejšnja na ono, kar te še čaka. Boga zahvali, da piha danes veter. A sapa se bo izprevrila, in tedaj boš videl, kaj sem moral trpeti zaradi tebe.«

Lionel ga je pogledal s otopelimi, kravro podplutimi očmi. Najrajši bi bil obsul brata s kletvami, toda strah pred kaznijo jih je zadušil:

»Zase me ni skrb,« je spravil iz sebe. »O, vse še pride, sladki bratec moj,« je bil odgovor. »Preklete to bo še skrb in peklensko se boš smilil samemu sebi. Iz lastne izkušnje ti to povem. Zelo dolgo seveda ne boš držal; to je edino, kar mi je žal. Škoda je, da nisi bolj žilav.«

»Naj bo z menoj, kar hoče, meni ni nič mar; a kaj si storil z Rozamundo?«

»Ali se boš čutil, če ti povem, da sem ravnal kot plemič in sem se z njo oženil?« je porogljivo rekel Oliver.

»Oženil?« je zahropel brat. »Pes!«

»Kaj me psuješ? Ali sem mogel storiti več?« Zasmejal se je in brez naglice krenil dalje.

Cez kako uro — nejasni obrisi Balearov so bili ta čas dobili obliko in barvo — sta se Sakr el Bahr in Vigittello spet srečala na srednji palubi. Mimogrede sta v naglici izpregovorila nekaj besed.

»Težko je reči kaj zanesljivega,« je šepnil častnik. »Mislim, da sta tabora s številom precej enaka drug drugemu. Bilo bi torej vrstolomno začeti prepir.«

»To tudi ni moj namen. Hotel sem se le zagotoviti za primer, če bi mi bil prepričan,« je odvrnil Sakr el Bahr in šel dalje. Toda njegovih skrbi nikakor ni bilo konec. Zastavil je bil Rozamundi besedo, da jo varno spravi na Francosko ali v Italijo; kako naj zdaj izvrši svoj načrt, ko je Asad na ladji? Ali ne bi bilo bolje, da jo skriva v spravi nazaj v Alžir, dokler se ne ponudi dobra prilika? In tudi to je bilo skoraj nemogoče. Vsak trenutek je utegnilo priti odkritje, in Rozamunda bi potem gotovo spet dvomila o poštenosti njegovih namenov. Nikakor ni bil mogel domisliti načina, kako bi ostal mož beseda. Le srečno naključje mu je moglo pomagati. In tako je hodil sem ter tja, sam in zapuščen, ter prosil nebo, da bi storilo čudež.

SESTNAJSTO POGLAVJE

Palmova košara

Uro pred solničnim zahodom, petnajst ur po tem, ko je bila odrinila iz Alžira, je galeasa priplula do ozkega vhoda v neki zaliv pod črni Anguiskega predgorja na južni obali otoka Formentere. Sakr el Bahr je slej ko prej nemirno hodil po palubi; šele Asadov ukaz, naj zaplove v ta naravni pristan, ga je zbudil iz njegove pogreznjenosti vase.

Že pred vhomom v tesni preliv je jel veter pojemat. Pod Jasperjevim vodstvom so zadržali jadra, in Sakr el Bahr je ukazal: »K veslom!« Zaglednjem žvižg iz Vigittellove piščalke: vesla so se pogreznila v vodo, sužnji so zastokali, in po udarcih ob tamtam se je jela galeasa pomikati naprej. S končne palube je Sakr el Bahr klical krmarjem povelja, in brod je spretno zadržal skozi tesni rokav v mirno laguno z globoko, kristalnočisto vodo. Preden so kotve zarožljale v globino, je dal Sakr el Bahr po stari gusarski navadi obrniti ladjo, da bi mogel vsak trenutek spet odriniti na široko morje.

Tako je galeasa nazadnje ostala ob skalnem rtu rahlo se vzpenjajočega pologa, ki ga je odvijalo samo nekaj dvignjenih koz. Znoj je grča je bilo pokrito z zlatorumenim bodičevjem, višje zgoraj je raslo nekaj mogočnih, razgledanih maslin s sivimi krčnjami, ki se jim je listje srebrno lesketalo v večernem solncu.

MALI OGLASI

Prehrana

Abonenti

Hotela Paar na Jesenicah se sprejemajo dne 1/10. dnevno Din 16 — prvovrstna hrana. 25110-14

Služba dobi

Beseda 1 Din, Javek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din. 25108-1

Trgovska

pomočnica mešane stroke dobra račnarica, izvešana manufakturnistinja, z nekaj kavejci, ali z garancijo, dob takoj mesto. Znanje nemškega jezika zabeleženo. Ponudbe z navedbo dosežanj zapustite na plahe na podružnico Jutra Maribor od Poštna in zanesljiv. 25374-1

Industr. podjetje

v Sloveniji kdo samostojnega, mlajšega trgovinsko naobratnega u radnika s pisarsko prakso in v perfektnem znanju ar bohrarskega, slovenskega in nemškega jezika. Rokopisne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sposoben in zanesljiv«. 25108-1

Zajtrkovalnica in

mlekarna sprejme 2 prodajalke, zmoli kaviarje. — Pisarne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalna služba 1937«. 25123-1

Mesarski pomočnik

s mojimskimi izpitimi, dobi službo poslovalca pri Nabavi in prodajni zadruzi r. z. o. z. Radeče Planica. Pisarne ponudbe je vložiti na naslov do 1. okt. 1937. 25382-1

Mlajše deklice

sprejemajo za delovanje galanterijskih izdelkov. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Delavna 222«. 25108-1

Brivskega

pomočnika dobro moč, sprejemam takoj v stalno službo. — Pavle Besič, frizer, Kočevje. 25327-1

Intelligentno

gosposodično s znanjem nemščine, (po možnosti) štem k drema deklica. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro srčna«. 25119-1

Modistinja

prvovrstna, sprejme salon »Judi Klipčič, Resljeva cesta 8. 25121-1

G. Th. Rothman:

VRTISMRČEK

in ŠILONOSKA

Nove onstolovščine

119

Previdno držim po mojstrovem hrbitu nizdol, dokler ne začutim tal pod nogami. Nato jo kakor vihra ubereim skozi vrata in dirjam naprej, naprej, prav v okolico mesta. Čez kako uro stojim pred domačo hišo, tako zasopel, da nekaj časa sploh ne morem spraviti besedice iz sebe. Ostalo si lahko mislite: šiba novo mašo poje!

119

Previdno držim po mojstrovem hrbitu nizdol, dokler ne začutim tal pod nogami. Nato jo kakor vihra ubereim skozi vrata in dirjam naprej, naprej, prav v okolico mesta. Čez kako uro stojim pred domačo hišo, tako zasopel, da nekaj časa sploh ne morem spraviti besedice iz sebe. Ostalo si lahko mislite: šiba novo mašo poje!

119

Previdno držim po mojstrovem hrbitu nizdol, dokler ne začutim tal pod nogami. Nato jo kakor vihra ubereim skozi vrata in dirjam naprej, naprej, prav v okolico mesta. Čez kako uro stojim pred domačo hišo, tako zasopel, da nekaj časa sploh ne morem spraviti besedice iz sebe. Ostalo si lahko mislite: šiba novo mašo poje!

119

Previdno držim po mojstrovem hrbitu nizdol, dokler ne začutim tal pod nogami. Nato jo kakor vihra ubereim skozi vrata in dirjam naprej, naprej, prav v okolico mesta. Čez kako uro stojim pred domačo hišo, tako zasopel, da nekaj časa sploh ne morem spraviti besedice iz sebe. Ostalo si lahko mislite: šiba novo mašo poje!

119

Previdno držim po mojstrovem hrbitu nizdol, dokler ne začutim tal pod nogami. Nato jo kakor vihra ubereim skozi vrata in dirjam naprej, naprej, prav v okolico mesta. Čez kako uro stojim pred domačo hišo, tako zasopel, da nekaj časa sploh ne morem spraviti besedice iz sebe. Ostalo si lahko mislite: šiba novo mašo poje!

119

Previdno držim po mojstrovem hrbitu nizdol, dokler ne začutim tal pod nogami. Nato jo kakor vihra ubereim skozi vrata in dirjam naprej, naprej, prav v okolico mesta. Čez kako uro stojim pred domačo hišo, tako zasopel, da nekaj časa sploh ne morem spraviti besedice iz sebe. Ostalo si lahko mislite: šiba novo mašo poje!

119

Previdno držim po mojstrovem hrbitu nizdol, dokler ne začutim tal pod nogami. Nato jo kakor vihra ubereim skozi vrata in dirjam naprej, naprej, prav v okolico mesta. Čez kako uro stojim pred domačo hišo, tako zasopel, da nekaj časa sploh ne morem spraviti besedice iz sebe. Ostalo si lahko mislite: šiba novo mašo poje!

119

Previdno držim po mojstrovem hrbitu nizdol, dokler ne začutim tal pod nogami. Nato jo kakor vihra ubereim skozi vrata in dirjam naprej, naprej, prav v okolico mesta. Čez kako uro stojim pred domačo hišo, tako zasopel, da nekaj časa sploh ne morem spraviti besedice iz sebe. Ostalo si lahko mislite: šiba novo mašo poje!

119

Previdno držim po mojstrovem hrbitu nizdol, dokler ne začutim tal pod nogami. Nato jo kakor vihra ubereim skozi vrata in dirjam naprej, naprej, prav v okolico mesta. Čez kako uro stojim pred domačo hišo, tako zasopel, da nekaj časa sploh ne morem spraviti besedice iz sebe. Ostalo si lahko mislite: šiba novo mašo poje!

119

Previdno držim po mojstrovem hrbitu nizdol, dokler ne začutim tal pod nogami. Nato jo kakor vihra ubereim skozi vrata in dirjam naprej, naprej, prav v okolico mesta. Čez kako uro stojim pred domačo hišo, tako zasopel, da nekaj časa sploh ne morem spraviti besedice iz sebe. Ostalo si lahko mislite: šiba novo mašo poje!

119

Previdno držim po mojstrovem hrbitu nizdol, dokler ne začutim tal pod nogami. Nato jo kakor vihra ubereim skozi vrata in dirjam naprej, naprej, prav v okolico mesta. Čez kako uro stojim pred domačo hišo, tako zasopel, da nekaj časa sploh ne morem spraviti besedice iz sebe. Ostalo si lahko mislite: šiba novo mašo poje!

119

Previdno držim po mojstrovem hrbitu nizdol, dokler ne začutim tal pod nogami. Nato jo kakor vihra ubereim skozi vrata in dirjam naprej, naprej, prav v okolico mesta. Čez kako uro stojim pred domačo hišo, tako zasopel, da nekaj časa sploh ne morem spraviti besedice iz sebe. Ostalo si lahko mislite: šiba novo mašo poje!

119

Vajenci(ke)

Vzamem vajenca

hrana in stanovanje v hiši Pavle Udri, krojač, Slov. Javornik. 25414-44

Pouk

KROJNI TEČAJ v daskom saionu Jožice Kumelej jamoli popoln uspeh. Cena tečaja Din 250.— Pričetek 4. okt. — prijava Lj. 61 JANA Zidovska ulica 3/III. 25364-4

Absolventko

trgovske šole sprejemam v manjši podjetje na deželi. Znanje stenografske potrebno. Nastop takoj ali 1. oktobra. Hirana in stanovanje v hiši. Ponudbe na ogl. odd. Jutra s sliko pod »Jugoslavija«. 25418-1

Šivilje

za krznarsko obrt, sprejemam takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 25407-1

Frizerko

dobro delavko, sprejemam takoj. Ponudbe na naslov: Josip Polak, Rakek. 25401-1

Mlinarja

samskega, pridnega in poštenega, sprejemam takoj. — Krevos mljn, Škofja Loka. 25400-1

Služba išče

Vaška beseda 50 par, de rek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 12 Din. 25123-1

Nadlogar

absolvent gosdarke šole s dolgoletno prakso, otenjen, iše stalno namestitev kot logar. Cenj. ponudbe pod šifro »Nadlogar 47208« na Publicitas, Ilca 9. 25105-2

Fina šivilja

se priporoča na dom za šivanje oblik, kostumov in plašev. Gregorčeva ulica 7a, petičje, levo. 25395-2

Frizerka

zmožna trajne volne in telesne ondulacije, praktična tudi v moški stroki, iše namestitev. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 25393-2

Kuharica

samoostojna, iše mesto v restavraciji ali hotelu. Ponudbe prosim na ogl. odd. Jutra pod »Kuharica«. 25200-2

Kuharica

zmožna samostojnega gospodinjstva, želj mesto. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Ljubljana«. 25418-2

Najboljši trboveljski

PREMOG

brez prahu,

koka, suha drva

I. Pogačnik

BOHORICEVA 5.

Telef. 20-59

Radio

Radio Phillips

nov model, napredaj zelo poceni zaradi odpotovanja. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 25327-9

Glasbila

GLASBILA

VIOLINE-šolske 68.-

GITARE ... 120.-

MANDOLINE 80.-

HARMONIKE

slovitih znamk

IZREDNO POCENI!

MODIC

Pasaža Nebotičnika

Kupuj

domače

blago!

119

Previdno držim po mojstrovem hrbitu nizdol, dokler ne začutim tal pod nogami. Nato jo kakor vihra ubereim skozi vrata in dirjam naprej, naprej, prav v okolico mesta. Čez kako uro stojim pred domačo hišo, tako zasopel, da nekaj časa sploh ne morem spraviti besedice iz sebe. Ostalo si lahko mislite: šiba novo mašo poje!

119

Previdno držim po mojstrovem hrbitu nizdol, dokler ne začutim tal pod nogami. Nato jo kakor vihra ubereim skozi vrata in dirjam naprej, naprej, prav v okolico mesta. Čez kako uro stojim pred domačo hišo, tako zasopel, da nekaj časa sploh ne morem spraviti besedice iz sebe. Ostalo si lahko mislite: šiba novo mašo poje!

119

Auto, moto

FN 500 OHV

obranjen kot nov Super. Sport tipa, komplet s novim sedlom — sedem poceni: prodam Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 25369-10

Kupim motor

BMW ali DKW 300—350 ccm. Ponudbe z navedbo cene in prevoznega kilometraža na ogl. odd. Jutra pod »Dobro hranjen«. 25423-10

Naročniki »JUTRA«

so zavarovani za 10.000 Din. 25364-4

Naslove

malih

oglasov

pošiljamo

samo onim,

ki pošljejo

znamke za 3 din.

Prodaj

Beseda 1 Din, Javek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din. 25123-1

Otroški voziček

je nerabljeno, prodam za polovico ceno. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 25406-6

Frizerji!

hauba moderna za 550 Din; lator, aparat za trajno — jako poceni napredaj. Vprašati: Ludvik Heršič, Ljubljana, Rimskala 13. 25406-6

Bidermajer zofa

2 fotelja, 2 stola in mizo ter krasno empire mizo vloženo (mahagony) in krasno Bidm. uro (repetirki) — prodaja Golob Marija, Glanovo nabrežje 29. Ljubljana. 25427-6

Kostanjev

taninski les in drva za kurjavo, vsako množično kupujem skozi vse leto. Drago Hadl, Novomesto. 21872-7

Kapital

Beseda 1 Din, Javek 3 Din

za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

25123-1

Finančne vloge

Kmetijski hran. in pos. dom. Mestna Kamnik. Obrtna banka, Hran. kmetijskih občin, imam prodati večje in manjše zneske.

Rudolf Zore,

Ljubljana, Gledal. ulica 12.

Telefon 38-10. 25402-16

Glasbila

GLASBILA

VIOLINE-šolske 68.-

GITARE ... 120.-

MANDOLINE 80.-

HARMONIKE

slovitih znamk

IZREDNO POCENI!

MODIC

Pasaža Nebotičnika

Kupuj

domače

blago!

119

Previdno držim po mojstrovem hrbitu nizdol, dokler ne začutim tal pod nogami. Nato jo kakor vihra ubereim skozi vrata in dirjam naprej, naprej, prav v okolico mesta. Čez kako uro stojim pred domačo hišo, tako zasopel, da nekaj časa sploh ne morem spraviti besedice iz sebe. Ostalo si lahko mislite: šiba novo mašo poje!

119

Previdno držim po mojstrovem hrbitu nizdol, dokler ne začutim tal pod nogami. Nato jo kakor vihra ubereim skozi vrata in dirjam naprej, naprej, prav v okolico mesta. Čez kako uro stojim pred domačo hišo, tako zasopel, da nekaj časa sploh ne morem spraviti besedice iz sebe. Ostalo si lahko mislite: šiba novo mašo poje!

119

Hranilne knjižice

vrednostne papirje vnovčuje po najboljši ceni in takojšnjem izplačilu izposoje vse banke, denarne, kreditne in blagovne posle najkulantneje

Alojz Planinšek

trg. ag. bančni poslov. Ljubljana, Beethovnova ul. 14/1., telefon 35-10. 25406-16

Hranilne vloge

kupite ali prodaste potom moje pisarne najbolje

RUDOLF ZORE

Ljubljana, Gledaljška 12.

Telefon 38-10. 25403-16

Obrt

Anton Kovačič

Izdelovanje gilnastih pečic v najmodernejših vzorcih. Postavitve vsa kovinskih štedilnikov in kaminov. Obilaganje hodnikov, kopalnice, mesnice itd. z belimi ali barvnimi inozemskimi email ploščami. Samostojne in kmečke peči. Vsa v stroko spadajoča popravila izvršujem točno. Cena solidna. Garancija za material in delo! Ljubljana, Viška ul. 3. (Rožna dolina), tel. 33-57. 276-30

Restavracijo

prometno v Mariboru, prodam ugodno ali sprejemam družabnika

na polovico solastništva za Din 250.000, Zagorski Mar